

AŇOJ!



To vs, uechteji me am v pekle, am v uebi, tak jsem tady.

Weet je. noch in de hemel noch in de hel willen zij mij hebben. daarom ben ik hier.

Dušan Pálka

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 123 november/december 1996

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 078-6 81 26 03

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. en fax 070-3 25 86 79

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije
Tel. en fax 010-4 20 55 81

mevr. M. van Dorst G.P.A. Schöpping
G. Molenaar mevr. H. Sugito
C. Dostveen J. Vrijhof

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. en fax 070-3 25 86 79
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito J. Vrijhof
J. Sugito J.F.E. Wallin
mevr. J. van Unnik

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GTSN (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3 27 87 06
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coe

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6 79 14 23
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4 20 55 81
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3 56 04 88

V.M.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6 79 14 23
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3 90 11 90

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 078-6 81 26 03

ISSN 1383-0899

De VNTS heet haar **nieuwe leden** van harte welkom!

20/10 Dhr. H. Spruijt, Best (donateur)
21/10 Fam. De. Hoogstad, Rotterdam
21/10 Mw. H. van Eck-de Munnik, Nijverdal
25/10 Mw. M. van der Goes, Haren
28/10 Dhr. H. Versnel, Utrecht
29/10 Dhr. P.M.J. Overbeek, Den Haag
7/11 Mevr. K. Koubova, Utrecht
7/11 Fam. D.M. van Kenna, Delft
11/11 Mw. V. Atsma-Jaakke, Amsterdam

Leden en donateurs ontvangen gratis het verenigingsblad 'AHOJ'.

Uit het huishoudelijk reglement:

Lidmaatschap

Aanmelding als lid/donateur van de vereniging kan uitsluitend geschieden door een aanmeldingsformulier geheel ingevuld en ondertekend aan het bestuur te doen toekomen.

Zodra de contributiebetaling door het bestuur is ontvangen, ontvangt het lid een lidmaatschapskaart voor het lopende verenigingsjaar.

De leden zijn verplicht de contributie over enig jaar voor 1 maart van dat jaar te voldoen op een door het bestuur aangegeven wijze.

Indien een lidmaatschap na 30 juni van enig jaar ingaat, is het betreffende lid over het nog resterende gedeelte van dat jaar slechts de helft van de geldende jaarcontributie verschuldigd, met dien verstande dat bij toetreding als lid in november of december over het dan lopende jaar in het geheel geen contributie verschuldigd is, mits de contributie over het volgende jaar wordt voldaan.

Statuten, artikel 5.4:

Het lidmaatschap eindigt door opzegging door het lid, door het overlijden van het lid of door roeyement van het lid door de algemene ledenvergadering. Opzegging kan slechts schriftelijk geschieden, uiterlijk twee maanden voor het einde van een verenigingsjaar.

Bij de voorplaat:

Op 5 en 6 december komt ook in Tsjechië en Slowakije Sint op bezoek, in gezelschap van goed en kwaad, een engel en de duivel.

VAN DE VOORZITTER



De Najaarsconferentie van onze vereniging nadert nu met rasse schreden. Wij zullen er handelen over het leven van de "modale" Tsjech, zijn zekerheden en onzekerheden, zijn werk en inkomen, opvoeding, gezinsleven ontspanning; kortom: hoe staat hij ervoor en hoe richt hij zijn leven in. Boeiende en ook wel moeilijke onderwerpen; vooral een heel breed terrein.

Er zijn inleiders en een inleidster uitgenodigd die kennis van zaken hebben, van wie we wat kunnen leren.

Ik stel me voor, dat zo'n bijeenkomst alleen maar slaagt wanneer de leden aan de gedachtenwisseling een bijdrage leveren. Ik hoop dat dat op ruime schaal gebeurt.

Nu u dit leest, is de Najaarsconferentie gepasseerd. Ik schrijf op 30 oktober. Als voorbereiding heb ik wat lectuur om mij heen verzameld, une mer á boire. Er wordt over de ontwikkeling van na 1989 veel geschreven. De verwezenlijking van de 'civic society' gaat niet van een leien dakje. Ik zie nog steeds parallellen met onze situatie van 1945. Gedurende de oorlog hadden veel Nederlanders - en dat waren niet de minsten - visioenen van een betere samenleving wanneer het vrede en wij bevrijd zouden zijn. Toen het zover was, kregen de restaurateurs het weer voor het zeggen. Ik was jong en betreurde dat. Ik was ook warm gelopen voor de idee van een nieuwe samenleving, waar we de consensus over de grote vraagstukken zouden beleven.

Ik denk dat zoiets in Tsjechië opnieuw gebeurd is. Veel politiek gehakketak, alles behalve consensus, vervreemding van een deel van de voormalige Republiek. Het bleek dat de idealen van de dissidenten zich moeilijk laten verwezenlijken. Hadden zij wel een heldere kijk op wat er later zou komen? Havel heeft wel eens het beeld gebruikt van de bolle lens, waardoorheen men een vertekend beeld van de werkelijkheid krijgt.

De tijd van het totalitaire regime ligt intussen al weer zeven jaar achter ons. De kijk op dat verleden wil bij sommigen, of moet ik zeggen bij allen, wat minder duidelijk worden.

Van je schooljaren herinner je je later alleen de leuke dingen, zei een oud-leraar eens tegen mij.

Arie Hoogstad

VAN DE REDACTIE

Op de laatste dag van oktober hebt u het monsterlijk dikke oktobernummer van 'AHOJ' ontvangen. Een beetje èrg laat, ja. Spannend ook, het was maar de vraag of het oktobernummer nog in oktober gereed zou zijn; nou - op het nipper-tje. Dat is best griezelig, hoor!

Deze 'AHOJ' zal ook laat verschijnen, maar dat is niet zó erg want het is een gecombineerd nummer (november/december) en dus het laatste van dit jaar.

Wij proberen alle ontvangen kopij te verwerken, want een ieder doet z'n best om ons ter wille te zijn en daar hebben we respect voor. Een enkele keer moeten we iets - dat geen haast heeft - even bewaren. Ook nu.



Met trots kunnen we nu de VNTS-voorjaarsreis naar Slowakije publiceren. Als u het vervelend vindt om het blad te amputeren, kunt u zich ook op een andere manier aanmelden, daar doen wij niet moeilijk over.

Speciale aandacht vragen wij voor de oproep in de rubriek "Van de leden" voor gastgezinnen en contacten met (volks)dans/muziekgroepen.

Ook een Moravische blaaskapel is op zoek naar een uitwisselingscontact, zie daarvoor "Muzikale noten", waarin nog meer opmerkelijk nieuws.

Achterin 'AHOJ' staat altijd gezellig cultureel nieuws zoals tentoonstellingen, concerten, boeken en nu in de rubriek "Diversen" ook enkele bijzondere zaken.

Voorin, op pagina 2, een flink lijstje nieuwe leden en dat is zeer goed nieuws.

Voor men het beseft, zitten we middenin de feestmaand. Wij wensen u allen prettige en blijde dagen. Tot het volgend jaar!

Hennie van der Burg

Slowakije

Zwaar beboste, soms behoorlijk hoge bergruggen, behorend tot de Karpaten, markeren een groot deel van het Slowaakse land; zij vinden hun culminatiepunt in de ver boven de boomgrens reikende Hoge Tatra tegen de Poolse grens aan (en er overheen). In het zuidwesten van Slowakije echter strekt zich langs de Donau (grensrivier met Hongarije) een brede vlakte uit, waarin op schier onafzienbare akkers koren, maïs, suikerbieten, groentes, rijst en tabak rijpen onder een gulle zon. Langs de westrand van deze Donauvlakte ligt tegen de hellingen van de Kleine Karpaten tussen Bratislava en Modra het belangrijkste wijngebied van heel Slowakije.

Slowakije, dat zijn geschiedenis grotendeels met die van Hongarije moest delen (echter Hongarijekenneren zullen daar zonder mankeren nog overal de sporen van kunnen aanwijzen), is landelijk gebleven met veel onvervalste boerendorpen, waar tussen de huizen, op de erven, in de straten en op de rijweg hele troepen ganzen rond-scharrelen.

Na 1948 (begin van de communistische era) is de industrialisatie ook hier met kracht ingezet, waarbij het accent werd gelegd op de zware industrie; concentratiepunten: Bratislava, Trnava, het dal van de Váh (Waag), vooral van het gebied rond Martin over Žilina tot voorbij Piešťany (de rivier is door een serie stuwmereen voor de levering van elektrische energie dienstbaar gemaakt), het bovendee van het Nitradal, Komárno (grootste haven van Slowakije en het enige centrum van scheepsbouw), Žiar nad Hronom, Rožnava, Krompachy en bovenal ook Košice.



Gezicht op Banská Štiavnica



Met de V.N.T.S. naar SLOWAKIJE

De VNTS neemt u mee op een rondreis door West- en Midden Slowakije om 10 dagen te genieten van de prachtige natuur en de rijke cultuur van dit voor velen nog onbekende land. Leer Slowakije kennen om van Slowakije te blijven houden!!

11-daagse Rondreis SLOWAKIJE met de trein en de bus

Periode: 1 t/m 11 mei 1997

Inbegrepen in de reissom:

- * Retour nachttrein Amsterdam-Wenen in couchettes. Opstapplaatsen Amsterdam, Utrecht en Arnhem.
- * Rondreis door Slowakije per touringcar.
- * Toeristenhotel op basis van halfpension.
- * 1 of 2-pers. kamer met bad of douche en toilet

Niet inbegrepen: lunches en entreegelden.

Prijs: f 950, =
voor VNTS-leden.
f 1025, = voor niet-leden.
Toeslag 1-pers.kamer f 150, =.

Programma:

1 mei: met de nachttrein van Amsterdam naar Wenen.

2 tot 10 mei: Vanuit Wenen met de bus via Bratislava en o.a. Nitra, Banská Štiavnica, Banská Bystrica, Poprad, Liptovský Mikuláš, Rožmberk, Dolný Kubín, Martin, Čičmany en Bratislava weer naar Wenen.

Er worden bezoeken gebracht aan jumelage-steden om onze vriendschap met Slowakije te bevestigen. Onderweg genieten wij van het mooie landschap met haar uitgestekte landbouwgebieden, ongerepte bossen, bergland, karstlandschappen met druipsteengrotten en rivierdalen.

Wij komen in onvervalste boerendorpen met hun rijke folklore. Slowakije heeft vele burchten en ruïnes. In de steden bewonderen wij het stedschoon die ons de rijke historie van het land verhalen.

10 mei: Terugkeer naar Nederland, aankomst 11 mei te Amsterdam.

Ondergetekende, de heer/mevrouw.....

Adres.....

Postcode.....Woonplaats.....

Telefoon.....

heeft/hebben belangstelling voor de Rondreis door Slowakije en wil/willen door de VNTS op de hoogte worden gehouden van definitieve ontwikkelingen t.a.v. die reis.

Deze strook kunt u zenden aan:

De heer Lee Thio, Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam, tel. 020-6791423; of
Secretariaat VNTS, Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG; tel/fax 070-3258679.

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

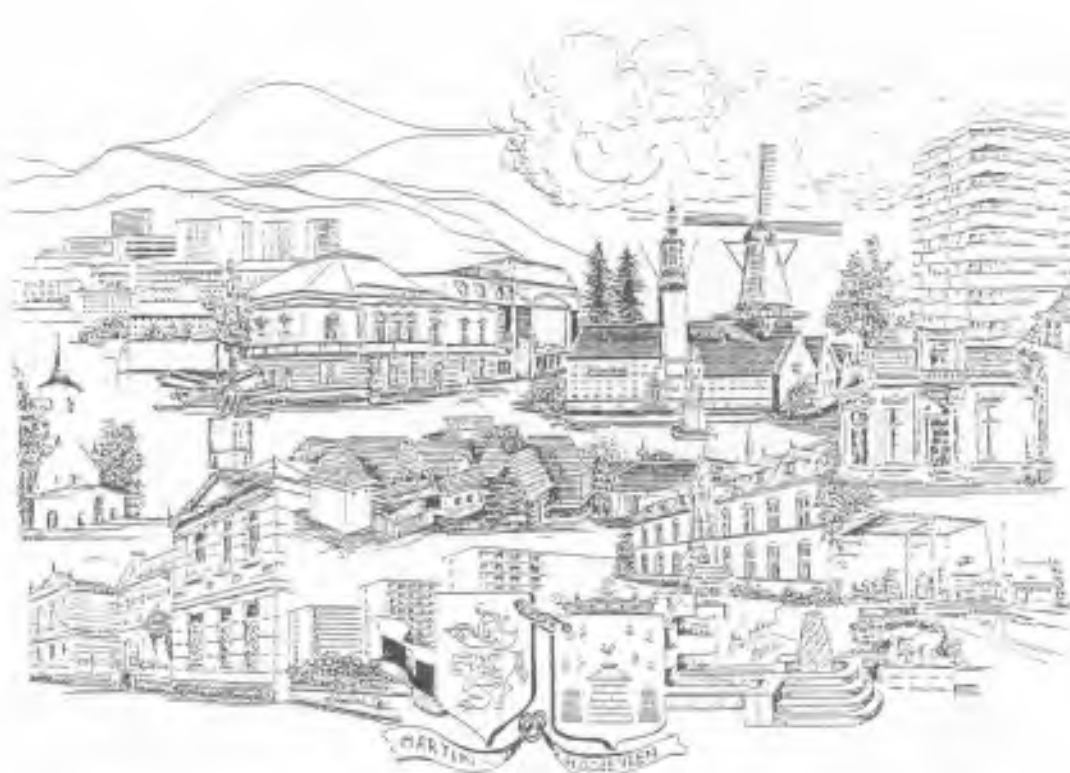
Hoogeveen-Martin

Deze stedenband bestond in 1995 vijf jaar. Allereerst daaraan wordt gerefereerd in het jaarverslag 1995 dat door secretaris Kerver van de Stichting Stedenband werd gezonden. Daarin is deze gebeurtenis aanleiding voor een terugblik op vijf voorgaande jaren en voor een bezinning op de ontwikkeling van de band met de Slowaakse stad. Er zijn veel contacten ontstaan door een reeks bezoeken over en weer. De uitwisselingen en ontmoetingen lagen op een groot aantal terreinen. Alleen met de economische contacten, een grote wens vanuit Martin, lukte het nog niet zo goed. Het bestuur van de stichting denkt dat ook de betrokkenheid van de bevolking van Hoogeveen nog wat beter kan, maar gelooft dat de activiteiten rondom de lustrumviering een goede impuls hebben gegeven.

Voor die lustumviering kwamen niet minder dan 140 gasten naar Hoogeveen en vooral het muzikale gedeelte werd een groot succes. Via in het jaarverslag weergegeven krantenberichten uit zowel Martin als Hoogeveen kan daarvan een goede indruk verkregen worden. Naast muziek, zang en dans was er een oecumenische viering en werden er tentoonstellingen gehouden van foto's en kindertekeningen uit Martin.

Symbool van het 5-jarig bestaan werd, zo zegt het jaarverslag verder, een door de heer A. Goedhart gemaakte tekening, waarin de verbondenheid van beide steden tot uitdrukking komt. Deze tekening werd gebruikt voor affiches en op plaatsbewijzen. Als het technisch mogelijk is, vindt u de weergave van deze tekening in deze 'Ahoj'. *(De fraaie tekening is hieronder geplaatst - red.)*

Naast andere activiteiten zoals enkele uitwisselingen, kende 1995 ook de start van een Vriendenblad voor allen die op de een af andere manier betrokken zijn bij de stedenband. Inmiddels zijn enkele nummers verschenen.



Papendrecht - Bílina en Duchcov

Vanaf 1992 onderhoudt Papendrecht een niet-geformaliseerde stedenband met Bílina in Noord-Bohemen en sinds 1994 zijn er ook contacten met het naburige Duchcov. Kern van de betrekkingen is onderlinge steun- en hulpverlening.

Aan een van de heer Arts van de gemeente Papendrecht ontvangen beleidsverslag is het volgende ontleend:

Bij een eerste bezoek in juni jl. heeft Papendrecht's nieuwe burgemeester, mevrouw E. Tuijnman, zich tezamen met enkele ambtenaren op de hoogte gesteld van alles wat in het Noord-Boheemse speelt, vooral op milieu- en economisch gebied. Onder meer werd een bezoek gebracht aan twee milieuvervuilers van de eerste orde, t.w. de bruinkoolmijn van Bílina en de plaatselijke energiecentrale met zijn hoge vuiluitstoot. Daarbij werd duidelijk dat de vervuiling zo veel mogelijk wordt aangepakt, o.a. door het vervangen van bruinkool als energiebron door gas en de toepassing van filters en andere emissieremmende maatregelen. Een tegenvaller is geweest dat Bílina niet in aanmerking is gekomen voor Europese steun via PHARE-subsidie; ook niet voor de milieusanering van de beruchte bruinkoolmijngroeve Chotovenka, waar zowel het Rode Leger als de Tsjechische staat in vroegere jaren veel milieu-onvriendelijks hebben gedumpt. Daarom heeft Bílina aan Papendrecht en de Deense partnergemeente Saeby hulp gevraagd. Er zijn onderzoeken gedaan, waarbij gebleken is dat de Tsjechen de technische aanpak goed kunnen realiseren, maar dat het zonder internationale financiële steun niet zal lukken. Papendrecht en Saeby proberen hiervoor te bemiddelen. Nederland heeft voor kleinere projecten al steun verleend, maar Chotovenka saneren vraagt zoveel, dat ook andere financiers nodig zijn. Nederlandse instanties proberen nu de Bank voor Oost Europa voor geldelijke steun te interesseren. Burgemeester Tuijnman mocht tot haar genoegen vernemen, dat inmiddels vanuit Praag geld is toegezegd - tot 40% van de kosten - en dat de Tsjechische regering zich nu gaat inspannen om verdere medewerking via de Europese kanalen te krijgen.

Ondertussen probeert men zowel Bílina als Duchcov toeristisch te ontwikkelen. Men hoopt op ook Nederlandse investeerders om een kuuroord door gebruik van eigen geneeskrachtig bronwater van de grond te krijgen.

In het 10.000 inwoners tellende Duchcov, dat eens op de nominatie stond om ten behoeve van de exploitatie van ondergronds aanwezige bruinkool van de aardbodem te verdwijnen, maakt men zich nu op voor de herdenking van het overlijden (twee honderd jaar geleden) van Casanova. Het stadje heeft een grondig geres-taureerd kasteel, dat met de laatste dagen van de levenskunste-naar in verband wordt gebracht, vermeldt het verslag. Waarin verder geconcludeerd wordt dat de contacten tussen de gemeenten nog niet op alle fronten in beweging zijn, maar dat er wel vooruitgang is. Problemen kennen Bílina en Duchcov ondertussen in overvloed. De integratie van de 15% zigeuners in de gemeenschap die nauwelijks lukt, is er een van. Er is angst voor ongewenste invloed als gevolg van te veel Duitse investeringen. Ook bestaat steeds het gevaar dat criminele personen ondernemingen in handen krijgen, zodat soms overheidsinitiatieven als rem moeten optreden.

Vermeld wordt nog dat de provincie Zuid-Holland gemeenten die betrokken zijn bij Tsjechië bij elkaar wil gaan brengen om draagvlak te zoeken voor gezamenlijke inbreng en plannen. Zo is ook Louny bij de problemen rondom Chotovenka betrokken en die stad heeft weer contacten met het eveneens Zuid-Hollandse Barendrecht.

Op kleine schaal zijn er dan de activiteiten als de jaarlijkse excursie van het Willem de Zwijger College naar Praag, die nu ook uitgebreid is met een bezoek aan Bílina. Contacten tussen inwoners van gemeenten kunnen immers bijdragen om drempels weg te nemen voor de steeds verdergaande wens tot integratie van Tsjechië in Europa. In Papendrecht bestaat de bereidheid de betrekkingen met Bílina en Duchcov te vervolgen, zo besluit het verslag.



Kuuroord Bílina

Roden-Litomyšl

Op zaterdag 5 oktober werd in de Drentse plaats Roden het eerste lustrum van de stedenband met Litomyšl gevierd. De "Stichting Oost-West Kontakten" had daarvoor een uitgebreid programma opgezet, waaraan ook door circa 100 gasten uit de Tsjechische zusterstad werd deelgenomen. Die gasten vonden onderdak in gastgezinnen en in een kampeerboerderij.



Een greep uit de activiteiten: discussiebijeenkomst over de voortgang van de stedenband onder leiding van dr. Hans Renner, fietstocht voor gasten en gastgezinnen door Roden en omgeving (op 6 oktober), besloten met een Drentse koffiemaaltijd, presentatie van Tsjechische produkten, ballonnen-wedstrijd ten bate van het bejaardenhuis in Litomyšl en natuurlijk muziek, veel muziek. Blaasmuziek zowel als popmuziek. Van orkesten en groepen uit Roden, Assen en Litomyšl. Afgewisseld door zang en dans, ook weer met uitvoerenden uit de jumelageplaatsen en omgeving.

Het bestuur van Stichting Oost-West Kontakten stuurde ook de VNTS een uitnodiging een en ander bij te wonen. Helaas kon daaraan geen gevolg worden gegeven. Daarom langs deze weg alsnog onze gelukwensen. Dat ook de volgende vijf jaar (en langer) maar succesvol mag zijn.

Nagekomen bericht: Op 14 december besluit de stichting Oost-West kontakten de activiteiten van 1996 met een gezellige kerstmarkt in de Winsinghhof op de Brink (van 11 tot 4 uur) met Tsjechische hapjes en drankjes en veel Tsjechische kerstversieringen en kunstnijverheidsproducten hopen we de bezoekers in een goede kerststemming te brengen. De entree is gratis.

Leiderdorp-Šamorín

De Stichting Stedenband Leiderdorp-Šamorín bracht in september jl. weer een informatieblad uit. Daarin een terugblik op de internationale korenontmoeting Leiderdorp, gehouden in de eerste week van juli. Deelnemer uit Slowakije was het koor HfD, waar-



van de leden te gast waren bij collega's van enkele koren uit Leiderdorp. Het was een weekje vol zang-repetities, concerten en toeristisch allerlei. Om het motto van de week: "Tien Europese koren zingen aan de Oude Rijn" zichtbaar te maken, werd onder meer een spontane "zwa-

nenzang" georganiseerd aan de rivier. Het internationale gezelschap zong Hollandse en buitenlandse meedeiners, onder de min of meer vaste maatslag van de koorleiders. Die waren ten behoeve van het overzicht namelijk opge-



steld op een dobberend bootje, midden op de Rijn. Hachelijk, maar wel humoristisch, meldt het informatieblad.

Als aandenken aan het festijn deelde de organisatie amaryllisbollen uit, als symbool van groeiende genegenheid en liefde voor elkaar.

Verder het bericht dat de schenking van de Leiderdorpse Lions ten behoeve van het daklozenproject in Šamorín (eerder al besproken in 'Ahoj') een feit is geworden. Een bedrag van f 3500, = ligt gereed voor zodra de plannen geconcretiseerd zijn.

En dan is er ook nog het verhaal over twee meisjes uit Šamorín, Slowaaksen met Hongaarse achtergrond, die naar Leiderdorp kwamen om vakantiewerk te doen. Dat geeft informatie over hun leven in Šamorín en het is daarom geschikt om het hier in zijn geheel over te nemen. Met dank aan de schrijver W.S.

Twee meisjes uit Šamorín voor 't eerst in Nederland

Bijna had ik geschreven: Slowaakse meisjes. Maar dat kan echt niet. Met serieuze gezichten betogen ze tijdens het eten dat ze Hongaren zijn. En dat ze zich op school voelen achtergesteld. Met een Hongaarse achternaam ben je niet erg populair op de beroepsopleiding in Bratislava. Vriendinnen doen moeite om Slowaaks over te komen. De kansen voor Hongaren in het hoger, universitair onderwijs liggen niet gunstig. Maar toch: alles liever dan je Hongaarse achtergrond verloochenen, dat is hun vaste overtuiging. Gevoel voor oorsprong zit diep.



De twee meiden, 16 en 17 jaar, zusjes, kwamen met Híd uit Šamorín mee en bleven 4 weken om vakantiewerk te doen. Ze hebben het geweten.. Tuinierswerk, in weer en wind, met zon en regen. Het viel ze niet mee, maar ze hebben het min of meer volgehouden. Met een dikke portemonnee zijn ze met de (goedkope) busdienst Eurolines weer vertrokken, naar huis.

Nieuwsgierig ben je: hoe ervaren ze hun bezoek aan Nederland, wat vinden ze van het Nederlandse eten, het huishouden, enz. We hebben ze geïnterviewd aan tafel, na het eten. De eerste vraag ligt dus voor de hand: waarin verschillen de maaltijden hier en bij jullie?

Judit: We zijn gewend om minstens twee warme maaltijden per dag te gebruiken. Op school kun je ook warm eten. Ik zit op het gymnasium in Šamorín, dichtbij huis dus. Ik eet liever thuis, m'n moeder kookt veel lekkerder. M'n zus Annamaria zit op school in Bratislava, zij moet wel, maar soms is het echt niet lekker.

Maar je moeder heeft toch ook een baan, wanneer maakt ze dat allemaal klaar?

Ze kookt 's ochtends alvast het een en ander, dus ik kan daarmee verder aan de slag. En 's avonds maken we met elkaar ons eten klaar bij het fornuis. Dat is vaak boterhammen bakken in vet, met lekkers erbij, zoals worstjes, spek, paprika, tomaat, van alles wat. En we hebben altijd soep vooraf. M'n opa kan echt niet eten, als hij niet eerst zijn soep krijgt. En wij vinden het ook heel erg lekker. 's Ochtends eten we brood met ook vaak iets warmes, zoals gebakken eieren met spek of worst. Nee, zoet broodbeleg op brood zoals jullie eten kennen we niet. Ja, soms wel honing.

Annamaria heeft haar eigen smaak: ik vind jullie witte brood zo zacht en klef, maar ik houd ook niet zo van bruin brood. Die ronde beschuiten, die vind ik lekker. Thuis hebben we ook wel geroosterd brood. Het warme eten bij ons in Šamorín lijkt verder wel op de Hollandse avondmaaltijd, met aardappels, vlees en groente. Die groente hebben wij vaak uit eigen moestuin, vers of ingemaakt. M'n moeder heeft een kelder vol met potjes. Dat er hier in Holland zoveel groente en fruit op de markt te koop is, dat had ik nog nooit gezien.

Die markt was een bron van verbazing. Ze keken hun ogen uit op de Delftse markt: kaas, zoveel soorten, kleding, stofjes, zoveel kleuren garen en band, kantjes en applicaties, sokken met plaatjes. Geweldig is het voor ze, misschien wel een beetje overweldigend.

En welk "eten" vinden jullie het meest Hollands en het lekkerst - ze zijn het er direct over eens: stroopwafels en pannekoeken! Vooral die in een pannekoekenrestaurant, die zijn zo groot en zo lekker belegd.

En wat viel het eerst op toen jullie in Nederland binnen kwamen rijden?

Judit: de molens en al die kleine huizen met rode dakpannetjes.

Er is nog veel meer te vragen, maar voor nu is het even genoeg. De volgende keer meer over deze ondernemende dames.



Weesp-Svitavy

Letterlijk tijdens het verzendklaar maken van het Nieuws van de stedenbanden bereikte mij nog een bericht over bovengenoemde stedenband van de hand van mevrouw R. van Houwelingen. Omdat er volgende maand geen 'Ahoj' verschijnt, pak ik dit stukje toch nog even mee en volgt hieronder mevrouw Van Houwelingen's bijdrage, letterlijk en onverkort:

"Begin 1996 is op feestelijke wijze het stadskantoor in Weesp geopend. Vele diensten die door de gehele stad verspreid waren, vinden nu onderdak in dat kantoor, dat tegenover het fraaie stadhuis van Weesp ligt. Onder de genodigden voor de opening waren ook burgemeester Brydl en vice-burgemeester Koukal van Svítavy.

De dagen daarna zijn intensief gebruikt door de Tsjechische gasten. Er werden onder andere enkele Weesper firma's bezocht, in de hoop dat zodoende verdere zakenrelaties zullen ontstaan.

Eind augustus werd het 740-jarig bestaan van Svítavy gevierd. Ook hier weer vele gasten en een overladen programma. Vertegenwoordigers van de Stedenband Weesp-Svítavy waren daarbij aanwezig.

Eind oktober werd in alle vijf kerken in Weesp de "Svítavy-zondag" gehouden. Dit is een zondag waarop de verbondenheid met de Tsjechische partnergemeente opnieuw tot uiting komt. In de dienst worden dan liederen gezongen, die tegelijkertijd ook in de diensten in Svítavy worden gebruikt.

Een RK-koor bestaande uit 45 meisjes en jongens van 15-17 jaar van het gymnasium te Velehrad heeft toen een van de diensten in Weesp opgeluisterd. Ook de in Tsjechië bekende organist Macek was met het koor meegekomen.

In Svítavy maakt men thans gebruik van het orgel, dat enkele maanden geleden vanuit de gereformeerde kerk in Weesp naar de kerkzaal van de Boheemse Broeders werd gebracht.

Voorts zijn er dit jaar weer privé-contacts geweest in de vakantietijd.

Plannen voor volgend jaar zijn in de maak."

Alle inzenders voor deze rubriek hartelijk dank. Hun bijdragen blijven welkom. Van sommige andere stedenbanden komt helaas nooit iets binnen. Wie voelt zich geroepen?

Jan van Gastel

VAN DE LEDEN

Hartelijk dank lieve leden voor alle bijdragen aan deze 'Ahoj'.

Het "Slowakije-nieuws" van *Sytse Knypstra*/Groningen heeft een plaatsje gekregen bij "Van en over - diversen". Het knipsel van *Ed de Munck*/Den Haag is door Jan van Gastel in de "Knipsel-map" verwerkt. Het bericht van *mevr. D. Kannegieter*/Zandvoort is geplaatst in de rubriek "Wat het oog streelt" en de muziekuitvoering van *Hans Wallin*/Leidschendam bij "Muzikale noten".

Ons erelid *Nico van Rees*/Rotterdam laat weten dat de taxitarieven in Praag vrij zijn en raadt een ieder aan alvorens in een taxi te stappen eerst naar de prijs van de rit te vragen, anders loopt men grote kans bedrogen te worden. Dank voor de tip, Nico!

Er is een flink verslag - met foto's - van onze doedelzak spelende jongeling *Martin Seegers* uit Prinsenbeek. Vanwege de omvang hebben we het vorige maand moeten laten liggen en waarschijnlijk zullen we het nog even langer moeten bewaren; sorry Martin, nog even geduld!

Deze rubriek wordt gevuld met de oproep van *Henny de Hoop*/Ridderkerk; het organiseren van de Veteranendag, daar heeft hij een gigantische klus aan. Alles moet wel op rolletjes lopen en daar kunt U wellicht bij helpen.

Hennie v.d. Burg

Oproep

De Stichting Tsjechische Veteranen Dag (eerder in dit periodiek genoemd) organiseert op 27 april 1997 een groots evenement met voertuigen van Tsjechische makelij en minimaal 25 jaar oud. Dit wordt gehouden op de parkeerplaats van Hotel/Restaurant 'Het Heuveltje', St. Jansgildestraat 27 te Beek. Dit is ongeveer 3 km van de snelweg Arnhem/Oberhausen, de A-15, nabij de grensovergang. Zij willen dit evenement niet alleen een technische zaak laten zijn, maar willen daar ook een beetje cultuur aan toevoegen.

Daarom organiseren zij op 26 april, de dag voorafgaand aan het evenement o.a. 's avonds van 20.00 tot 23.00 uur een kennismakingsavond. Zij hebben contacten gelegd met de originele Tsjechische volksdans/muziekgroep 'JARO' uit Ústí nad Orlicí (bestaande uit 20 personen) en hen bereid gevonden daar te komen optreden.

Deze groep wil ook graag contact maken met een soortgelijke groep in Nederland. De groep heeft dan ook het volgende verzoek aan hen gedaan.

Kunnen jullie ons onderbrengen in gastgezinnen?

Vandaar de oproep van deze stichting voor gastgezinnen, zodat de mogelijkheid geboden wordt om contacten te leggen. Hun opzet daarbij is om tot een uitwisselingsprogramma te komen. Misschien is dit iets voor U? Als dat zo is, neem dan contact op met ons lid:

Henny de Hoop * Ravelstraat 5 * 2983 BL Ridderkerk * tel. 0180-413985.

Het totale programma voor dat weekend ziet er bepaald niet eentonig uit en bevat meerdere, ook culturele, zaken. Cultuur en techniek worden hier op een prettige manier samengebracht.

Tussen 6 en 16 december worden de informatieboekjes verzonden. Ongetwijfeld wordt er dan op dit evenement terug gekomen.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw reactie!

Henny de Hoop

VAN EN OVER TSJECHIË EN SLOWAKIJE

UIT DE KNIPSELMAP



Vervallen kloosters

In Trouw van 8 oktober jl. een artikel van Peter Morée over de slechte bouwkundige toestand, waarin veel Tsjechische kloosters verkeren. Na 1990 zijn zo'n 180 kloosters teruggegeven aan de vroegere eigenaars, orden en congregaties. Veel goed had een langdurig gebruik als kantoor, kazerne of archiefruimte de gebouwen niet gedaan, want het onderhoud was meestal minimaal geweest.

Een van de meest vervallen kloosters staat in Český Krumlov, het in snel tempo na de fluwelen revolutie opgeknapt stadje dat geldt als de parel van Zuid-Bohemen. De facelift is aan het oude klooster voorbij gegaan. Het ligt opzij van de hoofdstraat, van waar het via een steegje te bereiken is. De voormalige kloostergang dient als opslagplaats, de kloosterkerk is een vochtige en vuile ruimte met kapotte ramen. Barokke banken en vergulde altaarstukken zijn bedekt met dikke lagen stof. De Franciskaner orde is straatarm en kan geen kroon opbrengen voor zelfs maar een schoonmaakbeurt. Misschien zal de lokale overheid iets gaan ondernemen. De gemeenteraad begint zich te schamen voor deze schandplek in het verder zo fraaie en zeer toeristisch ingesteld stadje aan de Moldau. Vice-burgemeester Princ heeft laten weten dat hij iets aan deze "schande" wil doen. "Al is het klooster niet van de gemeente, het staat wel op ons grondgebied. Er moet iets gebeuren, zij moeten geld zien te vinden voor restauratie" zegt Princ.

Anders ligt de situatie bij het klooster in Teplá, bij Mariánské Lázně. Ooit in handen van de Norbertijnen en een van de rijkste kerkelijke bezittingen in Bohemen. In de jaren zeventig en tachtig was het militair complex en ten tijde van de teruggaaf aan de Orde der Norbertijnen was

r van de oorspronkelijke glorie weinig over. Toch wonen er nu weer twintig paters. Met geld uit Duitsland is één gebouw verbouwd tot hotel. De exploitatie daarvan moet het financiële fundament worden voor verder herstel. De totale kosten worden geschat op honderd miljoen gulden! Pas als de lening aan de Duitsers is terugbetaald - in 2005 - komt geld vrij voor een echte aanpak van de renovatie. Tenminste, als het hotel blijft floreren. Want de kerk en de staat hebben al laten weten dat niet op hun bijdrage gerekend hoeft te worden.



Als derde voorbeeld noemt de schrijver in Trouw het klooster van Chotesov, in de buurt van Plzeň. Sinds 1991 is dit voor de ene helft in bezit van zusters van een aan Maria gewijde orde en voor de andere helft van de gemeente. Geld voor het broodnodige herstel is er niet en men zoekt een (buitenlandse) investeerder die het gebouw wil opknappen en commercieel exploiteren. Ook hier gaat het om een vele miljoenen vergende operatie en de gewenste investeerder zal mogelijk nog lang op zich laten wachten.

Maar niet overal is het kommer en kwel. Kloosters die onder het communisme van representatieve betekenis waren, werden wel goed onderhouden. Zo bijvoorbeeld ook het Strahov-klooster in Praag, dat een bestemming vond als zetel voor het instituut voor letterkunde. De orde van de Premonstratenzers kreeg een redelijk onderhouden complex terug en heeft geen moeite voldoende financiële bronnen te vinden voor wat er nog moet worden gedaan aan dit nationale monument.

Ook de Benedictijnen hadden geluk. Het klooster in Praag-Břevnov dat zij terugkregen, was weliswaar in slechte staat - de geheime politie was jarenlang de gebruiker - maar kort daarop was het millenniumfeest van dit oudste kloostercomplex in Tsjechië. Dat maakte geldstromen uit binnen- en buitenland los en daardoor kon het herstel voortvarend ter hand worden genomen. Inmiddels woont er weer een tiental monniken, zo laat Peter Morée weten.

Straatarme miljonairs

In 'Ahoj' van oktober jl. is uitgebreid aandacht besteed aan de narigheid in het Tsjechische bankwezen. Het lijkt erop, dat het elfde faillissement, dat van de Kreditní Banka uit Plzeň, (het negende in 1996) nu de overheid toch echt heeft gealarmeerd. Hoewel, premier Klaus voelde weinig voor een parlementair onderzoek. Het parlement zelf wél en inmiddels is een commissie samengesteld, na een heftig, emotioneel, debat. De redactie van 'Ahoj' heeft dit nieuws via een berichtje uit E-mail Carolina nog aan de vorige "Uit de knipselmap" kunnen toevoegen. Het wachten is nu op het onderzoeksrapport.



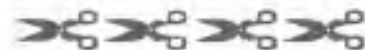
Ook justitie is natuurlijk met de affaire om de Kreditní Banka bezig. Medio oktober werd uit die hoek gezinspeeld op meer aanhoudingen, maar enkele dagen later gebeurde het tegenovergestelde, want de rechtbank hief het arrest van de vijf Kreditní Banka bazen op, nadat eerder al Motoinvestman Jan Dienstl was vrijgelaten. De onderzoeksrechter merkte tegenover de media laconiek op: "Ach, het is als in een misdaadroman. Iedereen weet wie de moordenaar is, maar je moet hem laten gaan omdat het bewijs ontbreekt". Aldus de Prager Zeitung van 17 oktober jl.

Die krant geeft de lezers een voorbeeld van het soort gevallen dat geleid heeft tot de ondergang van de bank uit Plzeň. Het gaat om de firma Patron 2000. Vijf jaar geleden leende die een enorm bedrag van Kreditní Banka. Daarmee werd een keten van supermarkten opgezet. In het kader van de "kleine" privatisering werden tientallen winkels verworven. Bij elke veiling werden andere belangstellenden overboden. Ook werd Hotel Plzeň in de wacht gesleept. Voor 80 miljoen kronen. Vijf (!) maal de reële waarde. De bank accepteerde het hotel "ongezien" voor de aankoop prijs als onderpand voor nog meer

leningen. Een van de firmanten van Patron 2000 was de zoon van de chef credietverlening! In totaal leende de firma 300 miljoen kronen tot na een onderzoek door de Nationale Bank de kraan dicht moest. Bij Patron 2000 was alles ingesteld op geld van de bank dus daar ging het nu snel mis. De supermarkten moesten verkocht worden. De opbrengst was laag vergeleken met wat ze gekost hadden. In 1994 vroegen schuldeisers het faillissement aan. Die aanvraag ligt nog steeds bij de rechtbank. Er is nog niets aan gedaan. Het hoeft eigenlijk ook niet meer, want de, toch nog omvangrijke, activa zijn door de firmanten verdeeld en de zaak is opgeheven. De heren leven er goed van in grote villa's en als ze naar buiten willen, staan er zeer fraaie auto's ter beschikking. Verhaal biedt een en ander niet. De ex-zakenlieden zijn arm, heel arm, want hun dure bezittingen staan op naam van hun vrouwen of familieleden. Zelf hebben ze echt niets meer. Politie en justitie kunnen dit slechts bevestigen en moeten zich erbij neerleggen. De schuldeisers, de Kreditní Banka voorop, hebben het nakijken.

De Prager Zeitung zegt dat die 300 miljoen kronen maar een klein deeltje zijn van het totale tekort bij de bank, dat 12 miljard kronen zou bedragen. Maar dat het geval Patron 2000 één van de velen is. De economische opleving na 1989 heeft een hoge vlucht genomen. Velen wilden de grote zakenman uithangen. Niet iedereen is het gelukt. Door onvoldoende bekwaamheid, door pech, door te hoog spel spelen. Soms met het in het ongeluk storten van anderen, al dan niet welbewust met slechte bedoelingen. Speelde dat laatste bij Patron 2000 óók? Het bewijs is niet voorhanden en de Prager Zeitung onthoudt zich ten aanzien van de zaak Patron 2000 van een oordeel. En laten we vooral niet denken dat zulke dingen alleen in Tsjechië gebeuren.

Knipseltjes



- Na maanden kwam er plotseling weer eens een Prager Wochenblatt in de brievenbus. Op pagina 14 een verklaring over de lange absentie. Daarin is sprake van voortdurende discriminering en andere onaangenaamheden, zonder nadere specificatie. In de nieuwsrubriek van het blad het bericht dat het telefoonlandnummer van de Tsjechische Republiek vanaf 28 februari 1997 niet meer 0042 zal zijn maar 00420. Ook het Slowaakse verandert en wordt 00421.

- In de Volkskrant van 21 september jl. een groot verhaal over antiek-uitverkoop in Oost-Europa. Het wegvallen van de handelsbarrières met landen in het voormalige oostblok kwam voor de Nederlandse antiekhandel precies op tijd, nl. op het moment dat de invoer uit Engeland en Frankrijk begon te stikken. De Nederlandse handelaren gingen nog niet eens zo zeer zelf oostwaarts, maar kregen

steeds meer in gebrekkig Duits gestelde briefjes van mensen uit o.a. Tsjechië die spullen aanboden. Enkelingen gingen er op in en langzamerhand kwamen er steeds meer contacten. Inmiddels zorgen tussenhandelaren voor de inkoop. Die weten wat gevraagd wordt: boerenmeubelen, dekenkisten en vooral veel kleingoed, zoals krukjes en handdoekenrekjes. Ook worden werkplaatsen in Tsjechië ingeschakeld voor reparatiewerk. Behalve meubels en huishoudelijke artikelen worden ook zaken als oude wiegjes, glazen lampenkappen, voedertroggen, goudkleurige lijsten en heiligenbeelden ingekocht. De kosten van aankoop, eventueel opknappen en transport komen er vooralsnog in Nederland dik uit.

- Twintig jaar bleef de metro van Praag voor ongelukken e.d. gespaard, iets waar het bedrijf erg trots op was. Half oktober ging het dan toch mis. Twee keer in één week zelfs. Beide keren een geval van brand op het traject van de A-lijn. Eerst een kortsluiting in een kabel met veel

rookontwikkeling, waardoor dertig passagiers wegens ademhalingsproblemen medisch behandeld moesten worden. Drie dagen later ontstond op een van de stations brand, waarbij een employé van de metro gewond werd. Burgemeester Koukal heeft een diepgaand onderzoek gelast. (Prager Zeitung 24/10/1996).



- President Kováč van Slowakije heeft een bezoek gebracht aan het NAVO-hoofdkwartier in Brussel. Hij pleitte daarbij voor een snelle toelating van zijn land tot de verdragsorganisatie. Alles wijst er echter op dat Slovenië eerder dan Slowakije kans maakt bij de "eerste golf" van nieuw toegelaten staten te horen, samen met Polen, Hongarije en Tsjechië. De president liet weten zo'n tweedeling tussen de Visegradlanden onwenselijk te vinden. Ook in Tsjechië zijn zulke geluiden te horen.

Javier Solana, de secretaris-generaal van de NAVO sprak lovende woorden aan het adres van de Slowaakse Republiek, maar liet president Kováč verder in het ongewisse over de vooruitzichten met betrekking tot de toetreding. Andere woordvoerders lieten doorschemeren dat het aspirantlid nog wat moet werken aan de nodige "democratische degelijkheid" (Prager Zeitung 24/10/1996).

- Josef Kudláček keerde na de fluwelen revolutie uit "ballingschap" terug naar Tsjechië, verdiende veel kronen met het advertentieblad Annonce, kocht een noodlijdend krantje op genaamd Občanský Deník, hing er een nieuw naamkaartje aan: Český Deník en toverde het blad om tot een zéér conservatief medium.

Aanvankelijk volgde Kudláček de lijn van Václav Klaus en zijn ODS, maar na een scherpe richtingenstrijd binnen de redactie werd Český Deník geleidelijk de spreekbuis van de rechtsconservatieve Democratische Unie, een splinterpartij. Kudláček maakte het echter met zijn pennevruchten zo bont dat meer en meer abonnees afhaakten en het blad nog maar twee keer per week verscheen, nu onder de naam Český Týdeník. Toen de Democratische Unie dit jaar geen parlamentszetels haalde, was de aardigheid er af, zeker financieel. Op 1 oktober jl. verscheen het laatste nummer, was Josef Kudláček een illusie armer en waren enkele duizenden heel conservatieve Tsjechen hun lijfblad kwijt. De bedroefde uitgever heeft echter laten weten dat hij beslist nog een verrassing in petto heeft. (Prager Zeitung, 10/10/1996).

- De op 11 augustus jl. in Luzern overleden Tsjechische dirigent Rafael Kubelík heeft volgens de wens van zijn familie half september zijn laatste rustplaats gekregen op het Vyšehrad kerkhof in Praag. De vroegere chefdirigent van het Tsjechisch Philharmonisch Orkest werd begraven in het familiegraf, waar ook zijn vader, de legendarische violist Jan Kubelík, al vele jaren rust. Bij de plechtige teraardebestelling werden muziekwerken van Schubert en Dvořák ten gehore gebracht. (Prager Zeitung, 26/9/1996).

- De Zwitserse firma Intershop heeft een begin gemaakt met de bouw van een groot winkelcentrum in de wijk Černý Most in Praag-Oost. De eerste fase omvat een veertigtal verkoopruimten voor speciaalzaken, een bouwmarkt en een tuincentrum, die eind 1997 al gereed moeten zijn. De bouwkosten bedragen tegen de anderhalf miljard kronen. In 1998 zal het centrum aangesloten worden op het metronet. Intershop wil daarna het winkelgebeuren nog fors uitbreiden. Men denkt dan nog eens vier en half miljard kronen te investeren. (Prager Zeitung, 10/10/1996).



- Nog méér detailhandelgebeuren. Begin oktober is aan de andere kant van Praag, vlak bij de autoweg Praag-Plzeň Shopping Park Praha open gegaan. Daar is het Zweedse Ikea in een verkoopruimte van 18.000 m² begonnen met het aan de man en vrouw brengen van alles wat elders in Europa ook tot het assortiment behoort. De Prager Zeitung heeft er in het nummer van 17 oktober een smeug verhaal van gemaakt en vertelt over een boeiende tocht langs honderden meters grotere meubels, zoals zebra-achtig gestreepte sofa's en kleiner goed van knoflookpersen tot zeepbakjes. Steeds maar voorwaarts, voor wie het Ikea-concept al kent, heeft ook Shopping Park Praha geen geheimen. Behalve reacties van (te) zwaar beladen klanten op de weg naar huis via auto of metro - station Zličín - geeft Prager Zeitung ook nog wat feitelijke informatie, zoals 8000 artikelen, 4% daarvan in de Tsjechische Republiek gemaakt, 200 werknemers, een klantenbestand dat voornamelijk uit 25 tot 40-jarigen bestaat en het voornemen van de Ikea-directie om binnen enkele jaren ook in Brno en Ostrava te starten.

- Enkele weken na het begin van het academisch jaar waren in Praag nog meer dan 5000 studenten op zoek naar onderdak. Betaalbaar onderdak wel te verstaan. Dat mag hoogstens zo'n 3000 kronen per maand kosten en zulke kamers zijn uiterst schaars. Het voordeligst zijn die in de studentenflatgebouwen, maar ook die worden steeds duurder als gevolg van de afbouw van subsidies. Illegale onderverhuur vindt veel plaats al heeft men op de Karelsuniversiteit enige afname van deze activiteiten geconstateerd. In de officiële studentenhuysvesting is geen plaats meer voor wie minder van 100 kilometer van Praag woont. Volgens de gestelde regels moeten deze studenten thuis blijven wonen. (Prager Zeitung 24/20/1996)

- Tenslotte nog een knipsel uit het blad Postmark Praha, dat Hans Wallin mij stuurde. "Een blanco cheque voor Europa" staat er boven en het gaat over de kijk van de Tsjechische communistische partij KSČM (bijna 10% van de stemmen bij de laatste parlementsverkiezingen) op een eventuele toetreding van het land tot de Europese Unie, een hartewens van de meeste politieke partijen van Tsjechië.

Hevig ontstemd is men bij de KSČM dat de regering Klaus bereid lijkt onvoorwaardelijk alles te aanvaarden wat tot die toetreding in de EU gebeurd is en nog zal gebeuren. Men zegt verder niet tegen economische integratie te zijn, mits dit democratische en sociale principes niet aantast. En dat blijkt wél te gebeuren nu een sterk Duitsland en financiële machten de zaak gaan domineren. Vragen heeft de KSČM ook over de Europese eenheidsmunt en de overheersende positie van een Europese Centrale Bank. Dat de Tsjechische regering hier geen kritische kanttekeningen maakt, wordt niet alleen onzorgvuldig genoemd, maar eerder misdadig. Stevige taal dus van de uiterste linkervleugel van de Tsjechische politiek.

Jan van Gastel



*In het hart van Krkonose / Benecko
100 km van Praag
Kamers en appartementen voor 4/5
personen met alle comfort (bad - wc)
Tsjechische keuken - vol pension
Vanaf f14,00 p.p.p.n.*

*Pension Jilm
514 01 Jilemnice
tel. 0042-432-2829
0042-432-2865 (na 18.00 uur)*



Uniek hotel 120 km ten noord-oosten van Praag met Nederlandse leiding.
Door zijn exclusieve ligging is het hotel een prima uitgangspunt voor een onvergetelijke vakantie.

*Voor meer informatie:
(en voor al uw vakanties in Tsjechië)*

"Hotel Pod Zvicinou"
correspondentie-adres in Nederland:
St. Walburgbuitensingel 14
4001 ML Tiel
Tel. 0344-623 987

Uit de e-mail CAROLINA

Tsjechië

- Verlies van banen in het leger.

Ongeveer 1.500 werknemers, burgerpersoneel, verliezen op 31 maart 1997 hun baan. Zij zijn voornamelijk werkzaam in de bouw en onderhoud van gebouwen. Op een later tijdstip zullen nog eens 1.500 werknemers worden ontslagen. Dit werd op 11 oktober bekendgemaakt door kolonel Miroslav Legl, directeur van de Dienst Materieel van het Ministerie van Defensie, tijdens een bijeenkomst van de Tsjechisch-Moravische Vakbond voor Burgerpersoneel.

Volgens de voorzitter van de vakbond Petr Simerka is het noodzakelijk om het management van het ministerie te reduceren, maar hij verzet zich tegen ontslag van personeel die voor het onderhoud van gebouwen zorgt in de meest afgelegen gebieden.

- Douane vindt radioactief vervuilde lading.

Duitse douane-beambten hebben radioactief koper en brons schroot ontdekt in een vrachtwagen, die op weg was van Rusland naar Duitsland. Volgens de Tsjechische onderzoekers is het schroot ongevaarlijk voor de volksgezondheid, maar het zal toch naar Rusland worden teruggestuurd.

De vrachtwagen was bij de grensovergangen twee keer door de Tsjechen gecontroleerd, maar niemand heeft de radioactiviteit ontdekt. De chauffeur zei dat hij niet was geïnformeerd over de aard van zijn lading.

In het verleden heeft de Tsjechische douane vaker vrachtwagens met radioactieve lading die door Tsjechische op doorreis waren, doorgelaten. Jan Šubert, woordvoerder van het Ministerie van Binnenlandse zaken, zei dat dit niet het beleid van het ministerie is tegen de smokkel van radioactief materiaal.

- Privatisering van Aero Vodochody.

Over de privatisering Aero Vodochody, de belangrijkste vliegtuigbouwer van Tsjechië, is een hevig debat ontstaan in het kabinet. Het belangrijkste discussiepunt was of (een deel van) de aandelen rechtstreeks aan het bedrijf Chemapol verkocht zou worden of dat er, zoals gebruikelijk en voor het publiek toegankelijk, een openbare inschrijving gehouden moet worden.

Een aantal ministers is sterk gekant tegen de mogelijkheid van een rechtstreekse verkoop van het bedrijf, omdat men geen vertrouwen heeft in Chemapol. Minister van Handel Vladimír Dlouhý kreeg de opdracht van het kabinet om een voorstel voor de aanbesteding te maken.

Aero Vodochody is 's werelds grootste fabrikant van lesvliegtuigen. Als de staat geen financiële hulp biedt, zal het bedrijf binnenkort haar poorten moeten sluiten.

- Praagse taxi wordt duurder.

Na het einde van de tariefregeling voor taxi-ritten, hebben de meeste taxichauffeurs hun prijzen verhoogd. Voorheen was het ca. 12 kronen per kilometer, nu kost het tussen de 16 en 18 kronen. Wachten kost nu 20 tot 30 kronen per minuut, voorheen 10 kronen.

"Taxichauffeurs kunnen nog steeds niet hun kosten dekken, maar moeten op de een of andere manier toch hun brood verdienen", zei Pavel Pavlát, directeur van het Taxi Gilde. De ritprijzen en prijzen voor andere diensten, die nu door de chauffeurs zelf kunnen worden bepaald, kunnen tot meer dan 100% worden verhoogd.



Lette pání, já budu už seřiz.

Blijf rijden, ik krijg pas morgen mijn salaris

De nieuwe prijzen moeten buiten op de deur van de taxi, of op een andere goed zichtbare plaats, vermeld worden. "Een klant kan dan een taxi uitkiezen met de meest aantrekkelijke prijs", zegt Pavlát. De grootste taxi-centrale van Praag, 24 uur telefonisch oproepbaar, besloot uit concurrentieoverweging in ieder geval tot eind oktober de oude tarieven te hanteren.

- Belangstelling van het Pentagon in Tsjechische anti-chemischewapens apparaat.

Het Pentagon heeft haar belangstelling getoond in het verder ontwikkelen en produceren van het apparaat dat door de Tsjechoslowaakse anti-chemischewapens eenheid werd gebruikt tijdens de Golf oorlog. Het was het enige apparaat dat de aanwezigheid van giftige gassen kon detecteren. Amerikaanse commandanten stelden geen vertrouwen in het apparaat omdat op geen enkele manier de juistheid van de meetresultaten kon worden bevestigd. Terwijl de Tsjechische soldaten hun gasmakers opdeden, liepen Amerikaanse soldaten in het vergiftigde gebied onbeschermd rond, vertelde de Tsjechische soldaat Václav Hlaváč aan AP.

- Benzine en olie duurder.

De Tsjechische Raffinaderij, de enige leverancier van benzine en olie, verhoogt voor de 4e keer haar prijzen. Benzine wordt 22 heller per liter duurder en olie 26 heller. Hierdoor kost speciale benzine tussen 20,10 en 20,90 kronen, super benzine tussen 20,90 en 21,60 kronen en loodvrije benzine tussen 20,40 en 21,20 kronen per liter. Olie kost dan tussen 17,50 en 18,40 kronen per liter. Sinds het begin van dit jaar is olie bijna drie kronen per liter duurder geworden en benzine meer dan twee kronen. Experts durven niet te voorspellen wanneer de prijsstijgingen zullen stoppen.

Volgens vertegenwoordigers van het openbaarvervoersbedrijf zullen door de hogere brandstofprijzen enkele buslijnen moeten worden geschrapt, waarschijnlijk al in november. Het zijn voornamelijk buslijnen aan de rand van Praag en in het westen van Tsjechië. Bohumil Kraus, directeur van ČSAD Praha Vršovice zei dat "de stijgende brandstofprijzen moeten worden betaald door de reizigers of door de stad".

- Britse brouwerij-gigant vergroot haar aandeel.

De Britse brouwer Bass heeft verklaard belangstelling te hebben om haar aandeel in de Praagse Brouwerij (Pražské Pivovary) te vergroten tot 51%. Bass heeft nu al 46% van de aandelen en een optie op nog eens 5%. Tegelijkertijd kunnen dan de brouwerijen Ostravar en Vratislavice, die ook al in beheer van Bass zijn, met de Praagse Brouwerij samengevoegd worden. Bass is ook van plan om een meerderheidsaandeel in Nosovice's Radegast brouwerij te nemen.



- Škoda goes Amerika.

Na het binnenhalen van een opdracht voor de levering van 61 trolleybussen voor de stad Dayton in de Verenigde Staten, komt een opdracht voor de levering van 230 trolleybussen voor de stad San Francisco in zicht. Škoda, die in de laatste ronde concurrentie heeft van het Italiaanse bedrijf Breda, heeft het voordeel dat zij in de staat Maryland inmiddels een fabriek heeft geopend. De definitieve toewijzing van de opdracht wordt in januari 1997 verwacht. Volgens sommige bronnen hebben een aantal andere Amerikaanse steden ook al interesse getoond voor de bussen van Škoda.

Lubomír Soudek, directeur van Škoda, heeft besloten om in te gaan op het aanbod om in Brazilië een fabriek te openen voor de productie van Liaz en Tatra vrachtwagens. Beide merken zijn eigendom van de Škoda Plzeň Holding. Verwacht wordt dat tegen het jaar 2000 ca. 5.000 voertuigen per jaar zullen worden geproduceerd. Men overweegt om ook Tsjechische trolleybussen te produceren. Het Braziliaans leger heeft inmiddels haar interesse getoond in de betrouwbare Tatra voertuigen.



Slowakije

- Referendum voor toetreding tot de EU en NAVO

De Slowaakse coalitieregering heeft besloten om in februari 1997 een referendum onder de bevolking te houden over toetreding tot de Europese Unie en de NAVO.

Volgens een onderzoek onder het publiek zal 58,8% van de stemmers voor toetreding tot de EU stemmen en slechts 43% voor toetreding tot de NAVO.

- Verrassende ontwikkeling van de Slowaakse economie.

Volgens een studie van de OESO is de Slowaakse economie in bijna alle sectoren gegroeid. De groei van het bruto national product was in het eerste half jaar van 1996 groter dan de groei in Tsjechië; de inflatie op jaarbasis is 5,2%, bijna 4% lager dan in Tsjechië. Een van de problemen is echter de werkloosheid van 12,5%, vier keer hoger dan in Tsjechië. Ook de export loopt achter, in waarde was de groei slechts 2,4% en in volume daalde het zelfs met 6,5%.

- 28 Oktober niet gevierd in Slowakije.

De 78e gedenkdag van de stichting van de Eerste Tsjechoslowaakse Republiek, in Tsjechië een nationale feestdag, is ongemerkt voorbijgegaan. 28 Oktober was een gewone werkdag, alleen voorstanders van een herenigd Tsjechoslowaakse Federatie hebben 's middags aan de oever van de Donau in Bratislava een bijeenkomst gehouden.

De dag kreeg in de Tsjechische nieuwsmedia meer belangstelling. Het staatsgezinde dagblad Slovenská Republika schreef alleen over de demonstratie van de neo-fascistische Miroslav Sládek en zijn aanhang in Praag.

- Dvořský verlaat het Nationaal Slowaaks Theater.

De bekende operazanger Peter Dvořský verlaat na 20 jaar het Nationaal Slowaaks Theater. Hij neemt ontslag omdat hij het niet eens is met het beleid van de Minister voor Cultuur Ivan Hudec en de veranderingen in het management. Dvořský, zoals vele anderen, is het niet eens met de verwijdering van Dušan Jamrich uit de leiding van het nationale theater. "Politiek heeft bij de kunst niets te zoeken. Kunst moet vrij zijn, daar hebben wij uiteindelijk in 1989 voor gevochten", zei Dvořský.

Dvořský trad ook terug als voorzitter van de Slowaakse Muziekunie en als voorzitter van de Slowaakse Muziekraad. Reden voor zijn aftreden is het niet functioneren van beide instellingen door financieel gebrek.

Hoewel Dvořský meerdere uitnodigingen heeft uit het buitenland, blijft hij als free-lance zanger in Slowakije.

- Geen vertrouwen in beleid van Slowaakse regering.

Uit een onderzoek naar de publieke opinie blijkt dat 53% van de ondervraagden geen vertrouwen heeft in het culturele beleid van de regering, 52% heeft geen vertrouwen in het mediabeleid. Nog minder vertrouwen heeft men op het gebied van sociale beleid, criminaliteit en privatisering. Op elk van deze gebieden had meer dan 70% van de ondervraagden geen vertrouwen in het beleid van de regering.

- Kritiek van de Amerikaanse ambassadeur.

De Amerikaanse ambassadeur Ralph Johnson zei tegen het persbureau AP dat als Slowakije lid wil worden van de NAVO of een andere westerse organisatie, het niet alleen democratisch moet zijn voor de verkiezingen, maar ook inzake de wetgeving en het recht de kritiek te kunnen uiten zonder vrees beschuldigd te worden van staatsvijandige activiteiten.

Johannes Sugito

Nieuws over Slowakije

De OECD heeft op 16 september een rapport gepubliceerd, waarin staat dat de snelle economische groei van Slowakije veel waarnemers heeft verrast. Slowakije behoort met zijn macro-economische prestaties tot de koplopers in Midden- en Oost-Europa. Het Bruto Nationaal Product is

in 1995 met 7,4% gegroeid. De inflatie, die eind 1993 nog 25,1% bedroeg, is teruggelopen tot 6,1% in mei 1996. De nationale begroting en de lopende rekening lieten overschotten zien in 1995. De werkloosheid bedroeg begin 1995 nog 15%, maar daalde tot 11,9% in mei 1996. Het rapport benadrukt dat de banksector en de geprivatiseerde ondernemingen dringend gereorganiseerd moeten worden. Ook wordt uitgebreid ingegaan op Slowakije's mogelijkheden tot ontwikkeling van het toerisme.

Ondanks de successen op economisch gebied wordt de kans dat Slowakije bij de eerstvolgende uitbreidingsronde lid wordt van de NAVO en de EU, steeds kleiner geacht. Westerse politici en functionarissen 'vergeten' steeds vaker Slowakije te noemen als de uitbreiding ter sprake komt. In een toespraak heeft de Amerikaanse ambassadeur Johnson in Slowakije op 23 oktober gezegd dat als Slowakije wil toetreden tot de NAVO, het zich ook moet vereenzelvigen met de democratische waarden van de NAVO.

Vertegenwoordigers van westerse landen vinden dat de democratisering van Slowakije achterblijft. Het toezicht op radio en televisie is bijvoorbeeld uitsluitend in handen van personen met nauwe banden met de regeringspartijen en ook in veel parlementaire commissies zijn de oppositiepartijen niet of nauwelijks vertegenwoordigd. Dit is met name een bezwaar bij de commissie die toezicht moet houden op de geheime dienst (SIS). Velen verdenken de SIS er van de hand te hebben gehad in de ontvoering vorig jaar van de zoon van president Kováč en in de explosie van de auto van Robert Remias, de contactpersoon van de kroongetuige in de zaak van de ontvoering. Sporen die leidden naar de betrokkenheid van de SIS eindigden enkele malen in het ontslag van de verantwoordelijke politiefunctionaris, in tenminste één geval had hierin de minister van Binnenlandse Zaken de hand in. Dat blijkt tenminste uit een stiekem opgenomen en door een onafhankelijk radiostation uitgezonden telefoongesprek tussen de minister en de directeur van de SIS.

De Amerikaanse ambassadeur noemde op 23 oktober een aantal problematische wetten en wetsvoorstellen: de strafwet, de mediawet, de wet op de stichtingen, de wet op het universitair onderwijs, die de academische vrijheid dreigt te beknotten, en de taalwet. Ook noemde hij in dit verband het feit dat de ontvoering van Kováč jr. en de dood van Robert Remias niet konden worden opgehelderd.

De ambassadeur van de Europese Unie, Zavvos, sprak dezelfde dag in gelijke trant over de toetreding tot de EU. In een toespraak voor zijn aanhangers heeft premier Mečiar ondertussen de noodzaak van toetreding tot de NAVO gerelativeerd.

Sytse Knypstra

Het meer Laka



Vrijwel iedereen kent het Lipno-meer in het zuiden van Tsjechië, in het Šumava-gebergte. Het Lipno-meer is echter een stuwmeer. In de Šumava zijn niet zoveel natuurlijke meren, en degene die er zijn, zijn niet zo groot en zeker niet zo bekend als het Lipno-meer. Diep verscholen in de bossen van de Šumava liggen echter enkele fraaie meertjes. De meeste meertjes zijn in de ijstijd ontstaan. Het meer Laka is het hoogst gelegen meer van de Šumava, op een hoogte van 1096 meter. Het meer ligt geheel verborgen in de bossen van het nationale park en er loopt alleen een voetpaadje naar toe. Je kunt het meer vanuit drie zijden benaderen: vanuit Železná Ruda, via een half verharde weg (niet toegankelijk voor auto's), vanuit Nová Hůrka en vanuit Prášily. Van welke kant je ook komt, het is nog steeds een flinke wandeling van minstens een uur.

Wanneer er sneeuw ligt, dan kun je je met behulp van langlaufski's nog wat sneller verplaatsen. In de winter wordt dat daar veel gedaan en er lopen dan heel wat sporen. Alleen kost het

ontwaren van het meertje dan wat meer moeite. Op het ijsoppervlak heeft zich een laag sneeuw vastgehecht, waardoor het meer zich aan de waarneming onttrekt. Een bordje geeft echter aan dat er een meer ligt. Tussen de bomen en zeker wanneer er sneeuw ligt, dan heerst er een doodse stilte. Maar ook in de zomer is het er altijd zeer rustig. We denken met de fiets verder geen wandelaars tegen te komen, immers vanuit de bewoonde wereld is de afstand toch best wel groot. We zitten hier in het Nationale Park Šumava, waar geen gemotoriseerd verkeer mag komen. Op onze weg komen we toch zo nu en dan wandelaars tegen, altijd met een rugzak voor wat eten en drinken. Vanuit Železná Ruda tot aan Modrava is een behoorlijke oversteek zo'n 40 km, zonder dat je onderweg een huis tegenkomt. We nemen dus voldoende water en eten mee. Maar met dit warme weer blijkt het niet genoeg en wijken wij uit naar Prášily, waar we al snel een winkeltje vinden voor de broodnodige verfrissing. Tsjechië is een ideaal land voor de wandelaar en fietser: de paden zijn goed gemarkeerd, overal is wel ergens eten en drinken te vinden en bovendien is het er zo rustig. Vanaf Prášily komen we langs een bosperceel waar borden staan dat je er beslist niet in mag. Nu hoor ik dat dat bedoeld is vanwege de mogelijke aanwezigheid van mijnen. Die liggen daar nog uit de tijd dat deze grensstrook bewaakt werd door militairen. De weg waar we nu op uit komen is nog zo'n oude militaire weg, maar nu omgetoverd tot fietspad. Over glad asfalt zoeven we Modrava binnen. Modrava bestaat uit een verzameling huizen, maar er is ook een terras. Op het terras zijn inmiddels andere (Tsjechische) fietsers aangekomen, sommigen op de mountainbike, anderen op de racefiets. Het is eigenlijk een voortdurend komen en gaan van fietsers, de meesten Tsjechen, soms ook een Nederlander.

We blijven ons verbazen over de hoeveelheid fietsers die we tegenkomen, want ook wanneer we weer terugkeren via een smalle moeilijke beklimming, zien we toch telkens weer fietsers opduiken.

Propast Macocha

Ten noorden van de hoofdstad van Moravië - Brno - ligt de Moravische Karst. Dit is een woest gebied doorkliefd door indrukwekkende ravijnen, afgronden en druipsteengrotten. Indrukwekkend is zeker de Propast Macocha (de Macocha-kloof). Dit is een 138 meter diepe ketel met vrijwel loodrechte wanden. De Macocha-kloof is ontstaan uit een ingestort plafond van een geweldige karstgrot. De doorsnede is boven zo'n 174 bij 76 meter. Mensen met hoogtevrees is het niet aangeraden van bovenaf naar beneden te kijken. Overigens staat er wel een hek. Dat hek wordt nog voorafgegaan door een tweede hek met de bedoeling mensen met zelfmoordneigingen tegen te houden. Het schijnt namelijk dat wanneer men eenmaal voor de afgrond staat, men niet durft te springen. De naam Macocha is een verbastering van Macecha, hetgeen stiefmoeder betekent. Een sage verhaalt namelijk over een slechte stiefmoeder uit het nabijgelegen dorp Vilémovice, die zich wil ontdoen van haar stiefdochter. Op een dag werpt ze haar in de afgrond van deze kloof. De dorpsbewoners komen dit verhaal ter ore en werpen de slechte stiefmoeder vervolgens in de kloof. Zo kreeg de kloof de naam stiefmoeder (Macecha), en later Macocha. Nu staat er vlakbij een uitspanning waar men tevens enigszins het gedrag van mensen in de gaten kan houden.



Via een bospad kan je afdalen naar een lagere brug, waar je een uitzicht hebt op de kloof en beter de twee kleine meertjes kunt ontwaren. Je kunt zelfs tot helemaal onderaan de kloof komen, tot op de bodem. Niet verwonderlijk ligt even verderop nog een druipsteengrot: de Punkva-grot.

De parkeerplaats ligt vlakbij het uitzichtpunt. In de zomer is het er dan ook een drukte van jewelste. Zowel voor de parkeerplaats als voor het uitzichtpunt wordt dan entree geheven. Op rustige momenten, zoals in de winter, ben je er de enige.

Guido Schöpping

Tsjechië en Slowakije op Internet

Wie een aansluiting heeft op Internet, kan via het World Wide Web (WWW) allerlei informatie over Tsjechië en Slowakije krijgen. Van Guido Schöpping en Sytse Knypstra hebben wij de volgende adressen ontvangen:

<http://sunsite.ms.mff.cuni.cz//index.html>

Czech pages at SunSITECzech Republic

- algemene informatie over Tsjechië
- welke grensdocumenten nodig zijn voor een bezoek
- bezienswaardigheden
- afbeeldingen

<http://www.ms.mff.cuni.cz/acad/webik/~dzem0338/zeleznice/>

The Czech Railways

- algemene informatie over treinverbindingen
- prijzen volgens een afstandentabel
- hoe te reserveren
- spoorboek: geef begin en eindbestemming op met datum en tijdstip van de reis en je krijgt de verbindingen die er bij horen.

<http://www.utc.sk/~mart-pe>

Slowak Railways

weinig informatie over treinverbindingen of anders een verwijzing naar de Tsjechische pagina.

<http://www.cz/services/index.html>

Overzicht Tsjechische diensten

- elektronische tijdschriften
- verwijzing naar andere diensten, zoals:
 - informatie over het weer, de Tsjechische Nationale Bank, actuele koersen
 - ABUS (bus)dienstregeling en IDOS (trein)dienstregeling
 - Engels-Tsjechisch en Tsjechisch-Engels woordenboek; Tsjechisch-Duits woordenboek
 - overzicht van Tsjechische bedrijven

<http://sunsite.ms.mff.cuni.cz/prague/transport/index.html>

Prague's Transport SunSITECzech Republic

- wijzen van vervoer in Praag (bus, tram, metro en kabelbaan)
- (nieuwe) tarieven
- on-line metroverbindingen

<http://www.czech.cz/>

Welcome to the Czech Republic

Informatie van het Tsjechisch Centrum:

- dagelijks nieuws, waaronder Carolina (een rubriek verzorgd door studenten van de Karelsuniversiteit afdeling sociale wetenschappen)
- zaken doen met Tsjechië
- praktische informatie voor toeristen
- het kabinet van de President

<http://cech.cesnet.cz/novin.html>

Zprávy z Česka

tijdschriften, televisie, media op Internet, computer en vakpublicaties, cultuur en vakpublicaties

<http://www.eunet.sk/slovakia/slovakia.html>

Slovakia Document Store

- informatie over Slowakije
- geografie
- gids voor de reiziger
- media, nieuws
- administratie, politiek
- steden, regio's
- zaken, economie
- nationaliteiten, taal (woordenboek en uitspraak)
- genealogie (ontstaan en afkomst van de Slowaakse taal)
- geschiedenis
- afbeeldingen
- cultuur en religie

<http://www.sanet.sk/>

Welcome to Slovakia

- algemene informatie over Slowakije
- Slowaakse steden
- Slowaakse tijdschriften en kranten
- enkele Slowaakse woorden
- Slowaakse toergids
- informatie over de Constitutionele Republiek

<http://city.net/countries>

City.NetCountries & Territories

Via deze site kunnen allerlei landen worden geraadpleegd, waaronder ook Tsjechië en Slowakije. Van daaruit wordt weer doorverwezen, meestal kom je dan uit bij toeristische informatie over allerlei steden.

In het algemeen zijn alle pagina's in het Engels, soms in het Duits. Maar als de pagina's in het Tsjechisch of Slowaaks zijn opgesteld, doet zich bij het printen een probleem voor met de lettertekens. Er doen twee karaktersets de ronde: de zogenaamde Latin-2 set en de ISO 8859 set. Meestal wordt Latin-2 gebruikt.

Guido Schöpping

Een belangrijke bron van informatie voor mij is de OMRI Daily Digest, die dagelijks wordt uitgegeven door het Open Media Research Institute in Praag (voorheen Radio Liberty/Radio Free Europe in München). Je kunt je daar gratis op abonneren en dan krijg je elke werkdag een voortreffelijk nieuwsbulletin over Midden- en Oost-Europa (inclusief de voormalige Sovjet Unie) in je elektronische postbus, met dagelijks drie of vier nieuwsberichten over Tsjechië en Slowakije (in het Engels). Via WWW is het adres:

<http://www.omri.cz/Publication/Digest/DigestIndex.html>.

Ook geeft OMRI diverse andere publicaties uit, zowel op papier als in elektronische vorm. Korte, meer analytische artikelen zijn (ook gratis) te vinden op het adres:

<http://www.omri.cz/Publication/Analytical/Index.html>.

Verder geven ze onder meer nog de OMRI Economic Digest uit, maar die is niet gratis. Meer informatie hierover op het adres:

<http://www.omri.cz/Econ/Info.html>.

Over Slowakije is veel informatie te vinden in de Slovak Document Store:

<http://www.eunet.sk/slovakia/slovakia.html>.

Via dit adres vind je van alles over Slowakije, van restaurants in Bratislava tot de ijshockey competitie, van Slowaakse kranten tot de bus- en treinverbindingen tussen Wenen en Bratislava.

Wat die kranten betreft: veel Slowaakse bladen zijn gratis via elektronische weg te lezen, op de dag van verschijnen! Twee tegenpolen (in politiek opzicht) zijn te vinden op de adressen:

<http://www.republika.sk>

en <http://savba.savba.sk/logos/news/sme/sme.html>.

Ze zijn bovendien, net als veel andere bladen, ook te bereiken via de reeds genoemde Slovak Document Store.

Sytse Knypstra

(<http://www.eco.rug.nl/medewerk/knypstra/knypnl.html>)

JAZYK Vertalingen

Tsjechisch, Russisch, Pools

**TAALCURSUSSEN
OP MAAT VOOR
BEDRIJF EN PARTICULIER**

**VERTALINGEN, REDACTIE
EN CORRECTIE**

**J. Steijnstraat 143, 1544 XL Zaandijk
tel. 075-6219870
fax/modem 075-6219870**

Taalactiviteiten Slowaaks en Tsjechisch: inventarisatie, informatie.

Alle informatie over taalcursussen Tsjechisch of Slowaaks, privé- en groepslessen, docenten en studiebegeleiders, tolken en vertalers, is zeer welkom bij dhr. D.J. Dragt; hij wil deze op zijn beurt graag doorgeven aan belangstellenden.

Ook voor informatie over leermethoden en hun geschiktheid voor zelfstudie kunt u terecht bij:

**D.J. Dragt, Einsteinlaan 27,
7904 EA Hogeveen;
tel. 0528-262915.**

**tsjechrent
cottages**

Znojmo - Vranov en Bitov

Vakantie in schilderachtige wijnstreek

Kastelen, meren, uitzichten, natuurparken, monumenten

Vrijstaande woningen en appartementen, 2 - 26 pers. Tevens horsefarm accommodatie met uitgebreide paardrij(les) mogelijkheden en zeer luxe kamers. bv.: 1 pers. f 25,- / 2 pers. f 35,- / 4 pers. f 55,- p/d. Woning aan water voor 4 pers. f 340,- p.w / in hoogseizoen. Kwaliteit en low-budget door ons directe contact met de verhuurders. Onze vertegenwoordigers zijn in de directe omgeving aanwezig. Afwisselend landschap met helder zwembad en recreatie mogelijkheden.
info: ma/za. tot 21.00u tel. 0527-652830 / 652145 Fax. 0527-652101



**VAN URK BEMIDDELT HET GEHELE JAAR UW
VAKANTIE IN GEHEEL TSJECHIË**

**RUIME KEUZE UIT DIVERSE MOGELIJKHEDEN EN PRIJSKLASSEN.
UW PAAS- & VOORJAARSVAKANTIE 1997 KUNT U NU VAST BOEKEN!**

Inlichtingen bij:

**Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 4193262
telefax 020 - 4193191**

TSJECHISCHE PORTRETten (XXIX)

Johannes (Jan) Hus, hervormer, martelaar en nationale held



Het monumentale standbeeld van Johannes Hus, een creatie van Ladislav Šaloun uit de jaren 1903-1915, verheft zich midden op het Praagse Staroměstské náměstí. Het toont niet een martelaar maar een zelfbewuste predikant, die het volk oproept tot verzet. Door bemiddeling van zijn leerling Hiëronymus van Praag (evenals Hus op de brandstapel omgekomen) had Hus kennis gemaakt met de geschriften van de Engelse hervormer John Wyclif (± 1330-1384).

Hus bestreed in diens geest het kerkbezit, de verwereldlijking van de clerus, de aflaathandel, het pauselijk gezag en de kerkelijke hiërarchie. Zijn kritiek richtte zich dus meer op de kerkelijke

structuur dan op de theologische opvattingen. Toen omstreeks 1400 Tsjechische hoogleraren partij kozen voor de leer van Wyclif en hun Duitse collega's zich tegen deze leer keerden, ontstond een scherp conflict tussen Tsjechen en Duitsers. Hus en Hiëronymus van Praag drongen aan op versterking van het Tsjechische element in de Karelsuniversiteit. Koning Václav IV besliste toen in 1409 bij het decreet van Kuttenberg, dat van de vier stemmen in het bestuur der universiteit drie aan Tsjechen zouden behoren. Hus werd tot rector van de universiteit benoemd, echter met als gevolg dat vele Duitse professoren en studenten de oudste Midden-Europese in 1348 gestichte universiteit van Praag verlieten en in Leipzig een nieuwe universiteit oprichtten.

Behalve onder de Tsjechische studenten kreeg Hus veel aanhang onder de Praagse bevolking door zijn prediking in de Tsjechische volkstaal in de Bethlehemkapel (herbouwd in 1950). Hus drong aan op lezing van de bijbel, ook door het gewone volk, en op secularisatie van de kerkelijke goederen, waarbij hij door zijn democratische opvattingen het gezag van de kerk en de bestaande maatschappelijke orde aantastte. Ook elders in Europa ontstond er een sterk streven naar zuivering van de kerk. In Nederland vormde zich rond Geert Grote in Deventer de zgn. "Moderne Devotie". Diens leerling Florens Radewijns had, toen hij in Praag studeerde, kennis gemaakt met de Boheemse hervormingsbeweging met woordvoerders als Jan Milič van Kremsier, Tomáš Štítný en Mathias van Janov. Hus was van hen allen de meest radicale hervormer. In de ideeën van Hus leefde ook een sterk Tsjechisch nationaal element, dat tot uitdrukking kwam in zijn vernieuwing van de orthografie, waarbij hij voor het eerst de diacritische tekens invoerde.

De paus bleef zijn grootste tegenstander en in 1411 werd Hus in de ban gedaan, nadat in 1410 de leer van Wyclif was veroordeeld. Hus ging echter onverstoord zijn weg en publiceerde zijn werk "De ecclesia" (Over de kerk), waarin hij zijn vernieuwingsideeën uiteenzette zonder bepaalde kerkelijke dogma's aan te tasten, zoals die over het vagevuur, de transsubstantiatie en ook de Maria- en heiligenverering.

Excommunicatie en brandstapel

Noch de excommunicatie van Hus noch het interdict over Praag hadden de uitwerking, die de paus ervan verwachtte en men besloot nu Hus naar het concilie in Konstanz te laten komen om zich te verantwoorden. Hus kon moeilijk weigeren. Het gevaar was niet denkbeeldig dat de paus dan een kruistocht zou organiseren tegen de Boheemse staat, die immers "ketteren" in bescherming nam! Keizer Sigismund, de broer van de Boheemse koning Václav IV, beloofde Hus een vrijgeleide. Hus, overtuigd dat het gelijk en het morele recht aan zijn kant stonden, vertrok naar Konstanz en tekende hiermede zijn doodvonnis. Hij werd beschuldigd van ketterij en tot de brandstapel veroordeeld. Ondanks het vrijgeleide deed keizer Sigismund niets om hem te redden. Hus werd op 6 juli 1415 verbrand en zijn as strooide men uit over de Rijn. Een jaar later stierf zijn geestverwant Hiëronymus van Praag ook: de ketterdood op de brandstapel. Wanneer de paus, de katholieken en de Duitse adel hadden gedacht dat hiermede de zaak gesloten was, vergisten zij zich deerlijk! De dood van de populaire prediker veroorzaakte in de Boheemse steden en dorpen en ook onder de Tsjechische adel grote verontwaardiging.

Gevolgen

De dood van Hus had enorme gevolgen. Keizer Sigismund die zijn broer Václav IV in 1419 opvolgde,



*De Bethlehemskapel (restauratie voltooid in 1954)
waar Hus predikte van 1402 tot en met 1412.*

keerde zich fel tegen de hussieten. Het was het begin van de hussietenoorlogen, waarin zowel religieuze als politieke en nationale motieven een rol speelden. De triomferende hussieten richtten zelfs buiten de grenzen van Bohemen grote verwoestingen aan maar onderlinge tegenstellingen ondermijnden tenslotte hun positie. Er hadden zich al eerder een gematigde en een radicale richting gevormd. De eerste, de calixtijnen (van calixta: kelk) ook wel utraquisten genoemd, eiste evenals de radicale richting dat de kelk bij het Avondmaal aan de leken zou worden uitgereikt. Maar de meer radicalen verwierpen bovendien de leer van het vagevuur, de verering der heiligen, de beeldendienst enz. en waren dus te vergelijken met protestanten elders in Europa. Zij bouwden een vestingstad en noemden deze Tábor naar de berg Tábor uit de bijbel. Zelf heetten zij sedertdien Táborieten en kozen belangrijke legerleiders als Žižka¹ en Prokopius de Grote. De gematigden hielden tenslotte de overhand, de Táborieten verdwenen als strijdende partij maar veel van hun geestelijk erfgoed bleef bewaard bij de Boheemse Broeders, waarop ik later nog terug zal

komen. Toen de Hervorming veld won, keerden sommigen terug naar de roomskatholieke kerk, anderen sloten zich aan bij lutheranen, calvinisten e.d.

Op de plaats waar nu het standbeeld van Hus verrijst, de Staroměstské náměstí in Praag werden op 20 juni 1621 27 hussietische leiders in een openbare executie ter dood gebracht. Dit vonnis betekende het einde van de hussietische beweging. In de jaren 1621-27 verlieten niet minder dan 40.000 Tsjechische families Bohemen. Zij vluchtten naar Duitsland, Engeland en Nederland, waar ook de laatste protestante Boheemse vorst "de Winterkoning" Friedrich von der Pfalz bij zijn neef prins Maurits een toevlucht vond.

Zonder Hus zou er vermoedelijk nooit een onafhankelijke Tsjechische staat zijn ontstaan. Masaryk schreef: "De hussietische beweging heeft in de Tsjechische geschiedenis dezelfde betekenis als de Grote Franse revolutie in de Franse geschiedenis...."

Het is weinig bekend, dat de befaamde Franse schrijfster George Sand, blijkbaar geïnspireerd door de Tsjechische vrijheidstrijd, een romantetralogie aan de hussieten wijdde in het midden van de vorige eeuw. In het revolutiejaar 1848 schreef de Tsjech Josef Kajetán Tyl een historisch drama "Jan Hus". Alois Jirásek bracht in historische romans de tijd van Hus en de hussieten tot leven.

Enige tijd geleden werd in kringen van het Vaticaan bekend gemaakt dat Jan Hus, die 550 jaar geleden werd verbrand, gerehabiliteerd zal worden.

Peter Krug

¹ Aan Žižka herinnert het Nationale Monument op de berg Žižkov in Praag. In 1915 werd hier het 9 meter hoge ruitersstandbeeld van Žižka, een creatie van de kunstenaar Bohumil Kafka geplaatst.

Noot van de redactie:

Het bovenstaande artikel stond in Ahoj van oktober 1996 met zeer veel typfouten. Onze excuses hiervoor! Zo heeft Peter Krug het niet ingezonden. Wij hadden namelijk een probleem met verschillende computers, printers en tekstverwerkingspakketten. Bij het converteren van Word onder Windows naar WordPerfect onder Dos is het een en ander misgegaan, waardoor de ongecorrigeerde versie werd afgedrukt. Daarom is het artikel nogmaals opgenomen.

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Emil František Burian (1904-1959), veelzijdig kunstenaar

Tsjechische vrienden herinneren zich hem nog van de radiotoespraken die hij in de maanden na de bevrijding hield. In boekvorm werden zij gepubliceerd onder de titel "Voláno rozhlasem" (Oproep door de radio). Veel sprake was daarin van de wederopbouw, ook van het theaterleven, maar ook van het doorgestane leed, van hen die uit gevangenschap terugkeerden, en vooral van hen die niet terugkeerden. Hoe Burian zelf kort voor het eind van de oorlog aan de dood ontsnapte, daarover straks.

Emil František Burian werd geboren in Plzeň (1904) onder een gelukkig gesternte; zijn vader Emil Burian was zanger, zijn moeder Vlasta Burianová zangeres, zijn oom Karel Burian was zelfs een tenor van internationale naam. Emil František begon compositie te studeren o.a. bij Foerster en Novák, maar ontwikkelde zich ook als toneelspeler, regisseur, speler van diverse instrumenten, schrijver en ook radiocommentator (zie hierboven).

Als componist kwam hij in de twintiger en dertiger jaren vooral onder invloed van Dadaïsme en Jazz, maar ook het Tsjechische volkslied inspireerde hem. Uit die tijd dateren verschillende toneelmuzieken met gedeeltelijk dadaïstische titels als "Autobus", "Manege"; hij redigeerde ook een dadaïstisch tijdschrift "Tam-tam" (kan enig VNTS-lid mij aan exemplaren helpen? Hoeft niet origineel te zijn, mag reprint zijn óók); maar ook operettes met verrukkelijke melodieën, speciaal te noemen valt "*Milenci z kiosku*" ("De geliefden uit de kiosk") op een toneelstuk van V. Nezval. Op teksten van deze schrijver schreef Burian meer, zoals de liederencyclus "*Koktaily*", en de "*Kinderliederen*" (met begeleiding van nonet). Verder dateert uit die periode de "*Amerikaanse Suite*" voor 2 piano's, natuurlijk met jazz-invloed, met als slot een kostelijke foxtrot in fuga-vorm op de initialen E.F.B. (zie notenvoorbeeld). De componist maakte er een bewerking van voor een klein ensemble, waar hij een citaat van Igor Strawinsky boven schrijft "Uitstekend, als een naaimachine". (Strawinsky ging ervan uit, dat muziek alleen muziek was en niets anders moest uitdrukken.)



E.F. Burian: *Amerikaanse Suite* (twa piano's) laatste deel.

Tempo di Fox



In 1929 vond Burian de z.g. "Voice Band" uit, een soort spreekkoor op wisselende toonhoogte, wat hij in verschillende werken gebruikte. Willem Pijper was er, in zijn muziekkritieken van het festival in Siena (Italië) in 1928, niet zo enthousiast over, maar het baarde toch opzien. Na enige tijd in Brno als theaterdirecteur gewerkt te hebben, stichtte Burian in Praag een eigen theater: het *Burian-theater*. Het was gevestigd ongeveer tegenover het tegenwoordige warenhuis "Bílá Labut". Dit was in 1934 en dus noemde hij de groep die daar speelde D34 (D = divadlo = theater); ieder jaar werd de naam veranderd: D35, D36 enz. (’t Zou aanbeveling verdienen voor

een bepaalde Nederlandse politieke partij een soortgelijk procédé te volgen, politiek is toch veel theater nietwaar? Dan hadden we nu D96).

Helaas is veel muziek uit die tijd verloren gegaan. Het lied uit 'Ahoj' nr. 121 is afkomstig uit een bundel "Album D37", waarin ook songs voorkomen uit eigen toneelstukken zoals "De barbier van Sevilla", waarin het oorspronkelijke gegeven van Beaumarchais (de opera van Rossini) wordt aangepast aan de omstandigheden van de Spaanse burgeroorlog.

Burian was zeer links georiënteerd en bovendien zeer geporteerd voor de eigen cultuur; het theater D41 moest worden gesloten en Burian werd door de Duitsers gearresteerd. Er volgde een lange Odyssee langs verschillende concentratiekampen, waaronder Theresiënstadt (Kleine Vesting), Dachau, en als laatste verblijfplaats Neuengamme.

Op 3 mei 1945 zetten de Duitsers overlevenden uit o.a. Neuengamme in Lübeck op een schip met onbekende bestemming; het schip werd door de Engelsen gebombardeerd (er was natuurlijk geen moeite gedaan om dit, bijvoorbeeld door een rode-kruis-vlag of iets dergelijks te voorkomen); slechts weinigen overleefden deze ramp, onder hen was Burian.

Na de bevrijding zette Burian zich in voor het socialisme door het schrijven van o.a. pioniersliederen en een 1-mei-lied, veel filmmuziek, o.a. bij de film "De Sirene" (naar een boek van Marie Majerová), een accordeonconcert, Tsjechische dansen voor piano. Van zeer indringende kracht is een lied, nog in het laatste oorlogsjaar gecomponeerd: "Wij doden klagen aan". De tekst is van een anonieme dichteres, terechtgesteld in Birkenau in 1944.

Van Burian's kamermuziek zijn enige strijkkwartetten interessant, vooral het derde en het vierde, daarnaast een blaaskwintet en een nonet.

Van zijn opera's werd *Maryša*, geschreven in 1939, het meest bekend. Het werk staat onder invloed van Janáček, zonder diens niveau te bereiken. Maar om op het gebied van 20e eeuwse Tsjechische opera Janáček te evenaren, moet je ook wel van zeer goede huize komen.



Před premiérou (E. F. Burian, A. Hoffmeister, H. Krása)

Všude premiéra

Karikatura van A. Hoffmeister

Van de hand van Burian verschenen ook beduidende boeken en artikelen over muziek en theater, o.a. over jazz en over moderne Russische muziek.

Nog een oproep: Welke lezer kan mij helpen aan copieën van liederenalbums D34, D35, D36, D38, D39?

Interessant is het nog te vermelden dat D35 onder regie van E.F.B. de première bracht van "Jeugd in het spel" ("Mládí ve hře"), tekst A. Hoffmeister, muziek H. Krása, de auteurs van Brundibar! Zie ook de bijgevoegde karikatuurtekening.

Hans Wallin

De componist Josef Suk

Tussen mijn CD's bevindt zich een aantal van Tsjechisch fabrikaat. Ik kocht ze daar en ik zoek dan bij voorkeur naar Tsjechisch repertoire, als het mogelijk is naar wat meer onbekende componisten dan de beroemde trits Smetana, Dvořák en Janáček. Die componisten zijn er zeker,

wel of niet op CD uitgebracht. Maar ook componisten uit de barok vullen heel wat CD's; sommige zijn gemakkelijk in ons land verkrijgbaar, anderen kosten veel meer moeite en kunnen eigenlijk het best in Tsjechië worden gekocht.

Zo kocht ik onlangs aldaar een uitvoering van het vioolconcert van Dvořák. Ik realiseerde mij dat het de zoveelste was van dit stuk, maar ik werd geboeid door het tweede werk op deze CD, de Fantasie in g op.24 van Josef Suk (1874-1935). Tijdgenoot en schoonzoon van Antonín Dvořák en dan is bij voorbaat de interesse gewekt om deze Josef Suk eens in een apart lijstje te zetten. Wij horen in Nederland niet zoveel muziek van Suk, vandaar deze bijdrage die deze componist wat meer uit de schaduw van zijn schoonvader, Leoš Janáček en Bohuslav Martinů wil halen.

Antonín Dvořák heeft zich tijdens zijn hele leven bezig gehouden met de techniek en de "geest" van het strikinstrument. Hij heeft daarvoor misschien wel de beste leerschool doorlopen, het orkest. Uiteindelijk zijn de strikerspartijen bij Dvořák briljant geworden gerekend naar techniek en expressiviteit. Zijn kennis van het strikinstrument groeit naarmate zijn oeuvre groeit.



Josef Suk speelde vanaf zijn jongste jaren viool. Als achtjarige speelt hij voor het eerst in het openbaar. Zijn vader, eveneens een begaafd violist, merkte in deze tijd ook de compositorische aanleg van Josef. Als Josef Suk achttien jaar is richt hij met medestudenten van het conservatorium het fameus geworden Tsjechisch Strijkkwartet op waaraan hij niet minder dan 41 jaar als tweede violist verbonden zal zijn en waarmee hij de hele wereld heeft afgereisd.

Het is haast vanzelfsprekend dat Josef Suk zowel als violvirtuoos en als componist van uitsluitend instrumentale muziek in het gebrek aan Tsjechische vioolmuziek heeft voorzien. Twee stukken in zijn vroege periode als componist zijn daar karakteristiek voor, de "Ballade in d" en de "Vier Stücke" op.17 uit 1900.

Het is vanzelfsprekend dat het componeren van een vioolconcert na dat van Dvořák in Tsjechië geen eenvoudige zaak is. Maar twintig jaar na het ontstaan van Dvořák's concert waagt Josef Suk het en schrijft hij zijn

"Fantasie voor viool en orkest" op.24. Vooral in de vormgeving wijkt het stuk sterk af met de gebruikelijke concertvorm; de "Fantasie" is ééndelig en is te beschouwen als een doorlopende stroom aan ideeën en inspiratie. Toch zijn duidelijk geledingen in het stuk te horen die overeenkomen met de constructie van het driedelige soloconcert van bijvoorbeeld Beethoven, Mendelssohn, Bruch en Brahms. Een dergelijke ééndelige compositie zoals de "Fantasie" van Suk vraagt veel vakmanschap in vormbeheersing en vooral veel fantasie. Daarin is Josef Suk in zijn "Fantasie" op indrukwekkende wijze geslaagd.

In 1904 klonk de eerste uitvoering van Suk's "Fantasie voor viool en orkest" op.24 tijdens een concert van de Vereniging voor Orkestmuziek. De solist was Karel Hoffmann, vriend van de componist en primarius van het Tsjechisch Strijkkwartet. Dirigent was Oskar Nedbal. Het werk had een groot succes en behoort vanaf het begin tot het grote en geliefde repertoire van de bekende violisten van onze tijd.

CD: Vioolconcert - Dvořák & "Fantasy voor viool en orkest" op.24 - Suk, Ivan Ženatý (viool) en Prager Philharmoniker o.l.v. Bohumil Kulinský.
"Multisonic" digitaal no. 31 0156 - 2 031. (1992).

Wim Brandse

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.



TOLK- EN VERTAALBURO TATRA (OOST-EUROPA)

Wat is vertaalburo Tatra (Oost-Europa)?

- * Eén van de grootste en belangrijkste professionele vertaalburo's in Nederland op het gebied van Oost-Europese talen.
- * Eigenaar Drs. R. Kooijman (beëdigd vertaler Russisch, Slowaaks en Tsjechisch, vertaler Engels en Joegoslavische talen) is dé specialist in Nederland op het gebied van de Slowaakse taal én op het gebied van handelsbemiddeling met Slowaakse bedrijven.

Voor wie werkt vertaalburo Tatra (Oost-Europa)?

- * Voor advocaten, ambassades, bedrijven, gemeenten, justitie, kamers van koophandel, ministeries, partikulieren, politie, verenigingen, enz. Het vertaalburo heeft inmiddels klanten in België, Duitsland, Estland, Ierland, Nederland, Slowakije en Tsjechië!
- * Voor andere vertaalburo's. Veel Oost-Europese opdrachten komen uiteindelijk bij vertaalburo Tatra (Oost-Europa) terecht!

Heeft vertaalburo Tatra (Oost-Europa) eigenlijk veel vertalers in dienst?

- * Nee, geen één! Vertaalburo Tatra (Oost-Europa) werkt regelmatig samen met zo'n 50 free-lance vertalers. Per opdracht wordt bekeken wie de meest geschikte man of vrouw voor de vertaling of tolkopdracht is.
- * Vertaalburo Tatra Oost-Europa werkt uitsluitend met professionele tolken en vertalers in onder meer Nederland, België, Duitsland, Hongarije, Ierland, Kroatië, Rusland, Slowakije, Slowenië, Spanje, Tsjechië, de USA en Wit-Rusland.

Verzorgt vertaalburo Tatra Oost-Europa alléén Oost-Europese talen?

- * Nee, vertaalburo Tatra Oost-Europa kan tolk- en vertaalopdrachten in minstens 40 talen leveren. Zo worden er door Tatra regelmatig o.a. brieven, brochures, geboortebewijzen, handleidingen, kontrakten en trouwakten in veel West-Europese en niet-Europese talen vertaald.
- * Vertaalburo Tatra Oost-Europa kan bijna alles verzorgen, d.w.z. vertalingen en tolkopdrachten in elke taalkombinatie, elk land, elke willekeurige moeilijkheidsgraad en geleverd in veel verschillende tekstverwerkingsprogramma's.

Hoe en wanneer is vertaalburo Tatra Oost-Europa te bereiken?

- * Vertaalburo Tatra Oost-Europa is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar per telefoon, per telefax, per modem, per GSM en vanzelfsprekend ook per Internet; het e-mail adres van vertaalburo Tatra Oost-Europa is kooijman@globalxs.nl.

Per 1 december 1996 wijzigt het adres in: Knipmolenweg 29, 2807 DC Gouda. Ook de telefoonnummers wijzigen dan. Meer in de volgende AHOJ!

TATRA TRADE & TRANSLATIONS - OOST-EUROPEES (VER)TAALBURO

Hofpoldersingel 27
NL-2807 LW Gouda
BTW-nr. NL0905.57694B01
Rabobank Gouda rek. nr. 1169.27968
Gironr. van de Rabobank 34435

Tel./modem 0182 - 519713 (* +31-182-519713)
Fax 0182 - 583448 (* +31-182-583448)
GSM 06 - 53140089 (* +31-6-53140089)
Internet kooijman@globalxs.nl
K.v.K. Gouda 29038405

MUZIKALE NOTEN



Muziekuitvoeringen (het is alsof de duvel er mee speelt, maar soms organiseren verschillende muziekverenigingen bijeenkomsten bijna op dezelfde dag!).

Op vrijdag 13 december zullen op een speelavond van de "Quatremains-groep" worden uitgevoerd twee stukken uit de cyclus "Ze Šumavy" ("Uit het Bohemer Woud") van Antonín

Dvořák, te weten: a) "Na Přástkách" (In de spin-kamers). b) "Klid" (Rust). Uitvoerenden: Truus Sensstius en Hans Wallin.

Dvořák schreef deze stukken in de jaren 1883-'84. Van het tweede bestaat van Dvořák zelf een fraai arrangement voor cello en orkest.

Plaats: *Centrum voor Eurythmie, Riouwstraat 1, Den Haag*

Aanvang: 19.45 uur. Toegang gratis.

Niet direct van belang voor onze vereniging, maar toch wel interessant om te vermelden is het volgende:

Op zaterdag 14 december vindt in *hetzelfde gebouw 's middags om 14.00 uur* een voorspeelmiddag plaats van de "Muziekclub Delft 85", waar ik denk voor te spelen enkele stukken van de Joegoslavische componiste Ljubica Marić (geb. 1909), die in Praag bij Josef Suk en Alois Hába studeerde. De stukken werden alle in 1945 gecomponeerd; de "Brankovo Kolo" bevat volksmotieven uit de verschillende delen van het toenmalige Joegoslavië en smelt ze samen tot een fraaie eenheid... Toen Joegoslavië nog Joegoslavië was.....

Hans Wallin

Van **Amatinka** uit Hedel ontvingen wij onderstaand nieuws.

Nieuwjaarsmatinee

De traditionele matinee van "Amatinka" vindt plaats op zondag 19 januari 1997 van 14.00 tot 17.00 uur in Gelre's End, Molendijk 1 te Hedel.

Tijdens de matinee treden op: Blaaskapel "Amatinka" en het ensemble "Nizozemska", een Nederlandse Oberkraïner-groep, bestaande uit 7 personen die de laatste jaren grote bekendheid heeft gekregen door de goede en sfeervolle optredens. De entree is geheel gratis.

Blaaskapel "Straňanka" zoekt contact

Blaaskapel "Straňanka" is gevestigd in het Zuid-Moravische Strání in het kanton Uherské-Hradiště (Tsjechië). Strání is een dorp gelegen aan de grens met Slowakije.

De ambitieuze kapel werkt zeer serieus aan de muzikale kwaliteit om mede daardoor meer bekendheid te verkrijgen. Het streven is tevens om in Nederland en/of België een vriendschapsrelatie aan te gaan met een collega-kapel en zodoende te komen tot een uitwisseling. Men wil graag naamsbekendheid verkrijgen om ook in onze landen optredens te verzorgen.

De kapel staat onder leiding van Petr Houšt uit Strání. In Tsjechië en Slowakije heeft de kapel reeds een succesvolle carrière gemaakt. Televisie en radio zijn beslist bekende terreinen voor deze typisch Moravische kapel; uiteraard is men uitgedost in de folkloristische kledij. Op de lijst van de verkiezing tot de beste kapel door de televisie behaalde Straňanka onlangs een 6e plaats, direct achter de bij ons overbekende kapellen.



Het grootste succes werd behaald in 1994, het jaar waarin de kapel 2e werd bij "Goldenes Flügelhorn", het internationale topconcours voor blaaskapellen te Hodonín. Ook werd inmiddels een tweetal muziekcassettes uitgebracht. Hoewel elke vergelijking mank gaat, kan worden gezegd dat de kapel kwalitatief geplaast kan worden na de absolute toporkesten die regelmatig in Nederland en België zijn te zien en te horen.

Hebt u belangstelling voor deze kapel of wilt u meer informatie dan kunt u contact opnemen met Theo van Hamond te Den Dungen, tel. 073-5941452.

WAT HET OOG STREELT



DECENNIA IN BEELD - de complete overzichtstentoonstelling van het werk van Bořek Šípek.

Onder deze naam is op 9 november 1996 door de Tsjechische ambassadeur PhDr. J. Mihule bij Cattani in Haarlem de bijzondere expositie geopend van Bořek Šípek - de succesvolle ontwerper en architect.

De prachtige zaak is voorzien van de expositieruimte die zeker nu de moeite waard is.

Speciaal voor deze expositie heeft Šípek een Unicum glasobject - tuimelaar "Oscar" ontworpen.

Naast Šípek's nieuwste meubelontwerpen (o.a. interieurstukken voor de salon van Karl Lagerfeld in Parijs) zijn hier tentoongesteld de exclusieve interieuraccessoires en relatiegeschenken in opdracht ontworpen voor Italië, Oostenrijk, Frankrijk, Duitsland, Nederland en de Tsjechische Republiek. Van de Italiaanse Driade collectie "Follies" zijn hier te bewonderen de schitterende glasobjecten, zilverwerk, porselein en verlichting.

Nog tot 15 december te zien bij Cattani * Houtplein 40 * Haarlem * tel. 023-5344388.

Open: dinsdag t/m zaterdag van 10.00 tot 18.00 uur, 's zondags van 13.00 tot 17.00 uur.

mw. D. Kannegieter-Hajtmarová

DIVERSEN

Lunchprogramma Jana Beranová



Op zondag 8 december 1996 organiseert Galerie Agnes Raben een lunchprogramma rondom de schrijfster/vertaalster Jana Beranová.

Beranová, die na vele omzwervingen als Tsjechische vluchtlinge in Nederland belandde, publiceerde de roman 'Nu delen we een geheim' (1992) en de dichtbundels 'Geen hemel zo hoog' (1983), 'Rozemarijn' (1978) en 'Kiskassend gedicht' (1996). Ook maakte zij historische bloemlezingen zoals 'Praag 21 augustus/Abel en Kaïn waren ook broers', en 'Hommage aan Jan Palach'.

Zij introduceerde in Nederland schrijvers als Milan Kundera, van wie zij zeven romans vertaalde, de Nobelprijswinnaar Jaroslav Seifert en andere Tsjechische dichters.

Op 8 december draagt Jana Beranová voor uit eigen werk, leest Marijke van Dorst voor uit het werk van Milan Kundera in een

vertaling van Beranová, en zal een aantal woord/beeld kunstwerken te zien zijn uit het Venusproject van de schrijfster en kunstenaar Henk van Vessem.

Het programma wordt muzikaal omlijst door het gitaarduo Lydia Kennedy en Frans van Gurp.

Locatie: Galerie Agnes Raben, Nieuwstad 10, 7251 AH Vorden.

Tijd: 12.00 - 14.00 uur.

Toegang f 17,50 incl. lunch. Tel. 0575-551647.

Tot en met 12 januari exposeert de Tsjechische kunstenaar Jiří Ryba, glas en een serie kandelaars in de galerie. Ook wordt er handgedrukte poëzie en een houten boek van Jana Beranová tentoongesteld. Openingstijden galerie: donderdag t/m zondag van 11.00 tot 17.00 uur en op afspraak.

Marijke van Dorst.

Toneelbewerkingen Bohumil Hrabal

Het proza van Bohumil Hrabal, de éminence grise van de Tsjechische literatuur, inspireert Vlaamse en Nederlandse theatermakers.

Zo worden er momenteel twee "Hrabal-producties" gespeeld.

'Al te luide eenzaamheid' is het verhaal van een man die al vijfendertig jaar in het oud papier zit, en zijn handen letterlijk 'vuilmaakt aan de letteren'. Hij werkt in een kelder tussen aarde en onderwereld, tussen de heilige Drieëenheidskathedraal boven en de riolen waar ratten elkaar bestrijden beneden, tussen hemel en hel, licht en donker, op de grens. Deze filosoof van het ondergrondse Praag houdt lange lofredes op het boek, dat hij nochtans dag in dag uit moet vernietigen. Om een uitweg te vinden drinkt hij bier, en maakt hij van elke baal geplet papier een kunstwerk. Zo zoekt hij in de gore omgeving schoonheid en nog veel meer.

(In 'Ahoj' nr. 110-1995, blz. 18 en 19 gaat Peter Krug in de serie Tsjechische portretten nader in op 'Al te luide eenzaamheid'.)

Het theatergezelschap Victoria uit Gent gaf dramaturge Sigrid Bousset de opdracht om deze roman van Bohumil Hrabal te bewerken tot een theatermonoloog. 'Al te luide eenzaamheid' is geregisseerd door Dirk Pauwels en wordt gespeeld door Eric Kempeneers. Figurante is Charlotte Vermeire.

In de komende periode is de voorstelling te zien in: Haarlem, Toneelschuur, 28 november, tel. 023-328450 * Groningen, Grand Theatre, 29 en 30 november, tel. 050-3144644 * Sint Niklaas, Cultureel Centrum, 12 december, tel. 7778400 * Mechelen, Theater teater, 13 en 14 december, tel. 203780 * Zwolle, Theater Odeon, 10 januari, tel. 038-4214800.

Het Krijt, een pas opgericht collectief van jonge veelbelovende Nederlandse theatermakers, maakte een voorstelling voor jongeren vanaf circa veertien jaar van Hrabal's *Zwaarbewaakte treinen*.

In de volgende 'Ahoj' zal meer informatie over deze voorstelling, over de jonge Tsjechische spoorwegbeambte Miloš, verschijnen.

Marijke van Dorst

LOGEREN IN PRAAG

Wilt u verblijven in een gastvrij, professioneel en toch aantrekkelijk geprijsd familiepension op een mooie lokatie aan de westkant van Praag?

In het kort: elke kamer een eigen douche en WC, een ontbijt-buffet, eigen garage, binnen 20 minuten in het centrum, mogelijkheid van maaltijden. Bijzonder makkelijk te bereiken vanaf het vliegveld. Geschikt voor groepen, boven 20 gasten een aantrekkelijke korting.

Bel: Jarka van Unnik, 023-5846412 (privé) of 023-5832551 (werk) voor informatie en boekingen.



ONZE BOEKENPLANK

Bohumil Hrabal



In januari 1989 werden de Tsjechen geschokt door het brute optreden van de Praagse politie tegen onschuldige, geweldloze demonstranten. Deze waren de straat opgegaan ter gelegenheid van de herdenking van Jan Palach, de student die zich in 1969 op het Wenceslausplein door zelfverbranding om het leven had gebracht om tegen de inval van de Warschaupactlegers te protesteren. Dit voorval werd de opmaat voor de Novemberrevolutie in datzelfde jaar.

De Tsjechische schrijver Bohumil Hrabal (1914) verwerkte deze actualiteit op zijn eigenzinnige lyrische wijze in het verhaal 'De toverfluit'.

Kees Mercks, de vertaler van dit verhaal, schrijft in zijn toelichting: "De schuldgevoelens die Hrabal in de tekst óók uitspreekt, hebben betrekking op het feit dat hij zich destijds door het Husák-bewind had laten lijmen om weer lid te worden van de officiële schrijversbond. Uiteindelijk zou hij zich zelfs laten welgevalen dat men hem de socialistische eretitel verleende van 'nationaal kunstenaar'. Anderzijds zijn Hrabal's teksten steeds ook blijven circuleren in de ondergrondse literatuur, en wel in hun ongecensureerde versie".

Hrabal schreef 'De toverfluit' in Kersko, zijn 'buitenverblijf' niet ver van Praag, in januari 1989. Het verhaal is opgenomen in het winternummer 1990 (ex-Oostbloknummer) van het literaire tijdschrift *De tweede Ronde*, blz. 113-124. Voor f 3,50 is dit tijdschriftnummer momenteel verkrijgbaar bij de ramsjafdeling van De Slegte (o.a. in Den Haag).

Milena Jesenská

In het augustusnummer van 'Ahoj' van dit jaar werd in de Boekenplank reeds aandacht geschonken aan de honderdste geboortedag van Milena Jesenská op 10 augustus. De speciale uitgave van het kwartaalblad van de Nederlandse Franz Kafka-Kring over Jesenská is toen niet genoemd omdat dit themanummer eerst in september is verschenen.

Graag wil ik alsnog melding maken van deze boeiende en uitstekende Kafka-Katern.

Zo langzamerhand zijn er vele publicaties over de flamboyante en eigenzinnige Tsjechische Jesenská verschenen. Meestal echter wordt in deze publicaties het accent gelegd op haar relatie met de schrijver Franz Kafka en worden haar eigen levenskwaliteiten onderbelicht.

In de special van de Franz Kafka-Kring wordt daarentegen nader ingegaan op de tot nog toe weinig belichte aspecten van Milena Jesenská's leven. Bijvoorbeeld haar journalistieke werk, haar vertalingen en interpretatie van Kafka's werk, haar rol als moeder en haar relatie tot de Tsjechische communistische partij (op basis van nog ongepubliceerde gesprekken met partijgenoten). Verder zijn in deze uitgave een aantal documenten te vinden die voor het eerst in het Nederlands vertaald zijn (door slaviste Hank Geerts), onder andere een artikel van Milena uit circa 1925 en de herinneringen aan haar van de man die bij haar arrestatie door de Gestapo in 1939 aanwezig was. Een beknopte literatuurlijst van en over Jesenská completeert het geheel.



Milena Jesenská rond 1920

In de Kafka-Katern is ook te lezen dat op 4 april 1995 aan Milena Jesenská postuum de Righteous Among Nations-medaille is toegekend. Deze medaille wordt uitgereikt door Yad Vashem, het Holocaust Memorial in Jeruzalem, en is bestemd voor al diegenen die door de Nazi's

vervolgde joodse medeburgers hebben geholpen. Bijna 10.000 mensen zijn dragers van deze medaille, van wie veertien in de Tsjechische Republiek.

Het Kafka-Katern over Milena Jesenská (24 blzn.) is te bestellen door overmaking van f 8,- op postgiro 2588076 t.n.v. de Kafka-Kring met vermelding van Milena-nummer.

Geschiedenis Tsjechische animatiefilm

Eén van de onderdelen van de Tsjechische culturele dagen in Den Haag oktober jl. was de tentoonstelling over de Tsjechische animatiefilm in de Haagse bibliotheek.



Tijdens deze expositie, waar bijvoorbeeld een tableau uit de soldaat Švejk-film van Jiří Trnka getoond werd, was de uitgave "Tsjechische animatiefilm, haar verleden en heden, verkrijgbaar. In dit boek, een samenwerkingsproject van het Tsjechische Ministerie van Cultuur, Krátký Film in Praag en Studio's Zlín, wordt een overzicht gegeven van de animatiefilm in de periode 1934-1994. Schitterend geïllustreerd en beschreven ontstaat een helder beeld van de verschillende generaties animatie-kunstenaars die Tsjechië tot een toonaangevend land op het gebied van de animatie gemaakt hebben en nog steeds maken.

De publicatie uit 1994 (103 blzn.) bevat Tsjechische en Engelse tekst.

Inlichtingen: Tsjechisch Centrum, Paleisstraat 4, 2514 JA Den Haag, tel. 070-3561477.

Marijke van Dorst

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770



De Zwarte Driehoek wordt Groener.

Al weer enige tijd geleden schreef "Ahoj" over de milieu problemen die de Zwarte Driehoek (Noord-West Tsjechië, Zuid-West Polen en Saksen) teisteren. Deze problemen kwamen voor het grootste deel voort uit de ruime mate waarin gebruik werd en wordt gemaakt van de bruinkool die daar aan de oppervlakte wordt ontgonnen. Deze bruinkool was goedkoop maar gaf wel veel stof en zwavel-dioxide ("zure regen") af bij verbranding. Momenteel zie je de grote gaten die de bruinkool ontginning heeft achtergelaten: wegen houden plotseling op, witte vlekken op de kaart, enz. Ook zie je de schade, die de rook van de centrales en de centrale stookplaatsen in de bossen hebben aangericht. (Enige tijd geleden zagen ondernemende Tsjechen hier wel wat in en organiseerden rondvluchten van ca 1/2 uur vanuit Liberec boven de bossen rondom de stad. Wat je vanuit die vliegtuigjes te zien kreeg was ronduit schokkend: over vele hectares lagen bomen dooreen als stokjes van een mikado-spel en er groeide niets dan wat dun gras op de toppen van de heuvels waar een rookpluim de aarde raakte).

Nu reeds vijf jaar nadat de eerste schuchtere pogingen werden ondernomen is succes te zien. Het heeft geruime tijd geduurd aler de autoriteiten in de drie hoofdsteden het eens konden worden over wat er moest gebeuren en over wie welk kwaad veroorzaakte. Maar nu is er al een meetnet ged'nstalleerd (Phare) dat meetgegevens uitwisselt tussen de drie landen. In West-Europa duurt het beduidend langer vooraleer drie landen er in toestemmen de burens in hun keukens te laten kijken... Straks in een speciale bijeenkomst in September in Most zullen de drie landen het Protocol voor informatie-uitwisseling tekenen en dan zijn ook de juridische problemen van de baan. Vanaf dan hebben de overheden in de streek een middel om smog-situaties te voorspellen en de bevolking tijdig te waarschuwen. Toch werd er vanaf het begin gehoopt dat zo'n systeem nooit zou worden gebruikt: het is beter te voorkomen dan te meten.

Daarom heeft iedereen zijn uiterste best gedaan de situatie te verbeteren. De bruinkool gestookte electriciteits centrales namen indertijd 60% van de luchtvervuiling voor hun rekening. Aan Duitse kant was al in het toetredingsverdrag van de vroegere DDR voorzien dat tegen 1998 alle centrales volgens EU-normen zouden opereren en dat lukt ook, zij het ten koste van grote financiële inspanningen. Voor de vier Tsjechische centrales en de Poolse centrale (Turów), werd geraamd dat het meer dan 1,6 miljard gulden zou kosten om de uitstoot tot EU-waarden te verminderen. Dit is een bedrag wat niet even vanuit de EU kan worden geschonken. Maar toch zullen de Tsjechen ongeveer gelijktijdig met de Duitsers hun zaakjes voor elkaar hebben; CEZ, de Tsjechische electriciteits maatschappij maakt zeer snelle vorderingen. Ook de Polen verwachten niet al te veel later hun luchtverontreiniging omlaag te brengen naar ook voor ons acceptabele niveaus.

Wat blijft is de lucht- en waterverontreiniging veroorzaakt door de kleinere jongens zoals stadsverwarmingsinstallaties, de chemische industrie, huisverwarming etc.

Het door Phare ondersteunde project heeft hierin nu ca 25 miljoen gulden in gestoken. Dit geld moet dienen om de gemeenten een handje te helpen bij hun investeringen. Het grootste deel van het bedrag moet vanzelfsprekend worden opgebracht door diegenen die er direct baat bij hebben: de inwoners van het gebied.

Aan Tsjechische zijde profiteerden bv. Krompach, Nova Ves v Horach, Branany, Decin, Visnova en anderen. Ook profiteerde het gebied van algemene geldstromen; zo heeft Usti nL zijn rioleringsnet kunnen uitbreiden met ca 8 miljoen steun van Phare zijde.

Het gevolg is dan ook dat vele burgemeesters zo langzamerhand ook aan andere zaken durven te denken en serieus proberen mensen naar de streek te lokken voor vacaties. Feit is dat ondanks het vele kwaad dat in het verleden is geschied en ondanks de schade dienog steeds overal te vinden is, er ook toeristisch zeer aantrekkelijke kanten zijn. Bevordering van grensoverschrijdend toerisme zal zeker ertoe bijdragen dat meer geld in de meestal lege gemeentekassen vloeit, dat er nieuwe jobs worden geschapen, maar ook dat de afhankelijkheid van elkaar aan de beide zijden van een grens zal toenemen wat allen maar goed is voor vrede, rust en stabiliteit.

Dinsdag 17 en woensdag 18 september aanstaande komt in Most de zogenaamde Zwarte Driehoek Werkgroep, die bestaat uit afgevaardigden van provincies en gemeenten uit de streek, bijeen om de vooruitgang te bespreken en om de richting voor de komende jaren aan te geven. Dit is zeker een belangrijke gebeurtenis. Aansluitend daaraan wordt een geografisch informatiesysteem voor de plannenmakers in de streek ged'nstalleerd; in in een vergadering in Liberec worden de provincies ged'nformeerd en wordt het systeem (kosten: 0,6 miljoen gulden) aan hen overgedragen.

Wordt vervolgd!

B.Griepink

The Heart of Europe

Graag wil ik hier aandacht vragen voor het fraaie op kunstdrukpapier gedrukte, van vele kleurenfoto's voorziene Tsjechische tijdschrift "The Heart of Europe", dat zes maal per jaar in het Engels verschijnt in samenwerking met het Tsjechische ministerie van buitenlandse zaken.

Nr. 1 1996 bevat een portret van premier Václav Klaus. Voorts is er een artikel over de piano-fabriek Petrov. De Tsjechische minister van cultuur Pavel Tigrid schrijft over het tweehonderdjarige bestaan van de befaamde Nationale Galerie in Praag met zijn vele kunstwerken, waarvan er enkele worden afgebeeld o.m. van Jacob Jordaen, Frans Hals, Picasso en de bekende Tsjechische schilder Josef Mánes. Bijzondere aandacht verdient een bijdrage over de "Bohemiae Foundation (Nadace Bohemiae), die er naar streeft de internationale positie van de Tsjechische Republiek te versterken en informatie te verschaffen over het land.



Bijzonder actueel is een artikel over Tsjechië en de NAVO in nummer 2, 1996. Hetzelfde geldt voor de bijdrage over de CEFTA, Central European Free Trade Agreement, een associatie van Tsjechië, Hongarije, Polen en Slowakije. De befaamde klokken van de familie Dytrych krijgen verder in dit nummer aandacht. In nr. 3, 1996 is een artikel over het in 1881 voltooide Nationale Theater dat de lezer niet zal ontgaan evenals een bijdrage over de schilder en decorontwerper Otakar Schindler.

Nr. 4, 1996 trekt de aandacht met een bijdrage over energie en wegeaanleg en het "Czech Centre" in Londen. Bijzonder instructief is een artikel over de Tsjechische documentaire film.

Ik kan slechts enkele artikelen signaleren uit dit bijzonder mooie tijdschrift. Men kan het inzien in het Tsjechisch Centrum in Den Haag. Het redactieadres: Palackého Ulice 1947, 530 02 Pardubice, Czech Republic.

Peter Krug

* Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost
* de VNTS een flinke duit. Door advertenties kun-
* nen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee
* een gericht publiek in een oplage van + 750
* exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

* 1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
* 1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
* 1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
* 1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
* hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

* Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274,
* 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

